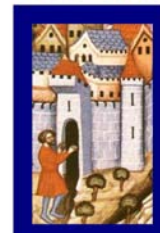

ARCHAIA
BRNO O.P.S

Výroční zpráva 2016

© Archaia Brno o. p. s. 2017
Výroční zpráva za rok 2016

Vydal: Archaia Brno o. p. s.
Redakce: Bc. Lucie Černá, David Merta, Mgr. Marek Peška, Ph.D.
Příprava podkladů: pracovníci společnosti Archaia Brno o. p. s.
URL: <http://www.archaiabrno.org>

OBSAH

OBSAH	1
1. ARCHAIA BRNO O. P. S.	2
1.1 Legislativní postavení a statutární orgány společnosti	3
1.2 Organizační struktura a personální obsazení v roce 2016	5
1.3 Pracoviště Archaia Brno o. p. s.	7
1.3.1 Pracoviště Brno	7
1.3.2 Pracoviště Jihlava	8
1.3.3 Laboratoř Opava	10
1.3.4 Laboratoř Brno	10
1.3.5 Knihovna a archiv	11
2. ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY (ZAV) V ROCE 2016	12
2.1 Seznam ZAV zahájených v roce 2015	12
2.2 ZAV společnosti Archaia Brno o. p. s. na území města Brna v roce 2016	16
2.3 ZAV společnosti Archaia Brno o. p. s. – pracoviště Jihlava	26
3. DALŠÍ VĚDECKÁ A VÝZKUMNÁ ČINNOST V ROCE 2016	27
3.1 Projekty řešené za podpory grantových agentur	28
3.1.1 DF13P01OVV005 Historické využívání krajiny Českomoravské vrchoviny ...	28
3.1.2 GAČR P 405/12/1411 Renesanční sklo...	28
3.2 Interní výzkumné projekty	33
3.2.1 Interní projekt "Dendrochronologické datování a mikroskopické určování archeologických dřev..."	33
3.2.2 Interní projekt „Sklo středověkého a renesančního Brna“	33
3.2.3 Interní projekt „Geologie Brna“	33
3.2.4 Interní projekt „Počítačová podpora v archeologii“	33
3.2.5 Interní projekt „Středověký měšťanský dům“	34
3.2.6 Interní projekt „Sakrální architektura středověkého Brna“	34
3.2.7 Interní projekt „Archeologický katastr Brna“	34
3.2.8 Interní projekt „Mince středověkého Brna“	34
3.2.9 Interní projekt „3D laserscanning“	34
3.2.10 Interní projekt „Šlechtické rezidence“	35
3.2.11 Interní projekt „Sakrální architektura na území Jihomoravského kraje a kraje Vysočina“	35
3.2.12 Interní projekt „Mendikanti na Moravě“	35
3.3 Odborné konference pořádané společností Archaia Brno o. p. s. v roce 2016	36
3.3.1 Konference FORUM URBES MEDII AEVI XV	36
3.3.2 Konference Přehledy archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 2015	36
3.3.3 Konference Stříbrná Jihlava 2016	36
3.4 Účast pracovníků na odborných konferencích, seminářích a archeologických komisích	37
3.4.1 Tuzemské konference	37
3.4.2 Zahraniční konference	39
3.4.2 Odborné komise	39
3.5 Odborné publikace pracovníků Archaia Brno o. p. s. za rok 2016	40
4. POPULARIZAČNÍ A PEDAGOGICKÁ ČINNOST V ROCE 2016	42
4.1 Pedagogická činnost	42
4.2 Jiná vzdělávací a výuková činnost	43
4.3 Přednášky pro veřejnost	43
4.4 Výstavy	43
4.5 Experimentální archeologie	43
4.6 Spolupráce na Internetové encyklopedii dějin města Brna	44
4.7 Prezentace činnosti Archaia Brno o. p. s. v médiích	44
4.7.1 Zprávy v tisku	44
4.7.2 Zprávy v rozhlasu a televizi	44
4.7.3 Zápisníček	45
4.7.4 „Nová média“	45
5. HOSPODAŘENÍ SPOLEČNOSTI ARCHAIA BRNO O. P. S. V ROCE 2016	46
6. KONTAKTY	63

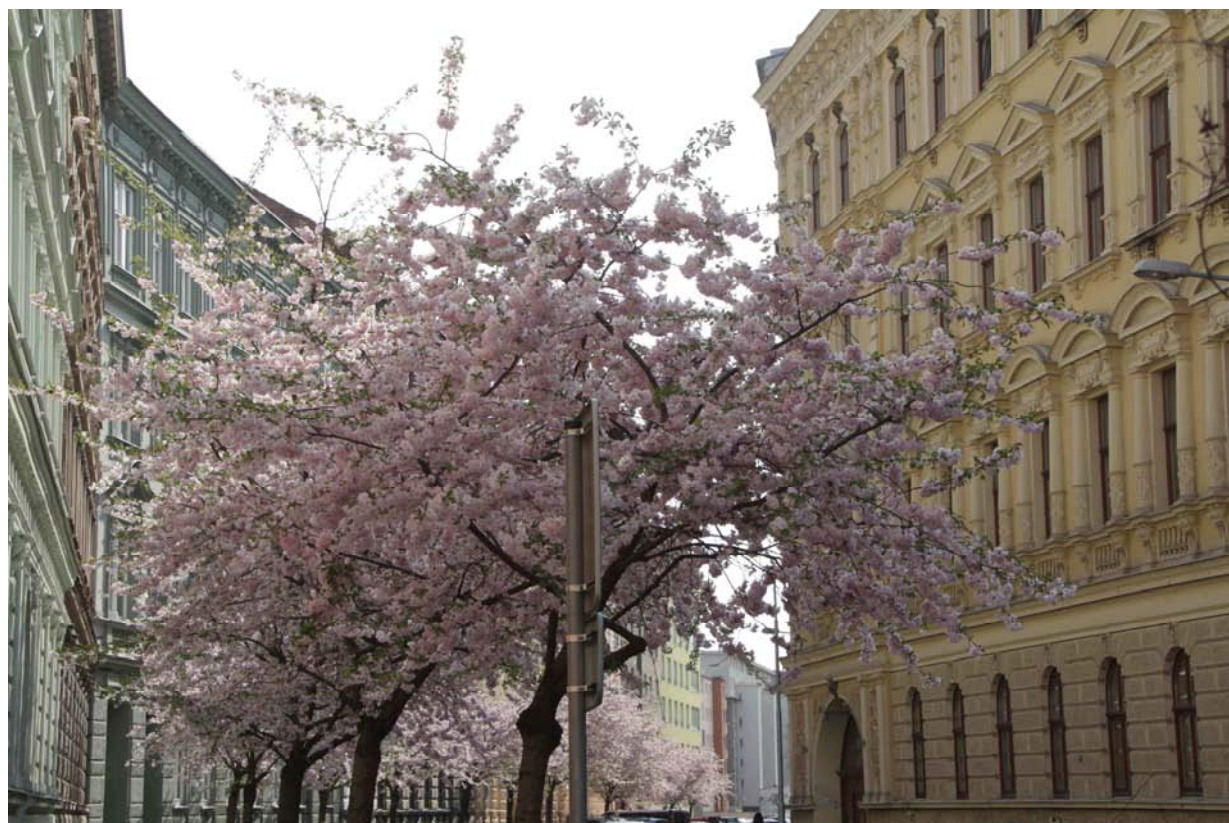
1. ARCHAIA BRNO O. P. S.

Obecně prospěšná společnost Archaia Brno o. p. s. je pokračovatelem brněnského pracoviště Občanského sdružení Archaia se sídlem v Praze, které vzniklo v roce 1997. V roce 2002 se brněnské pracoviště Archaia o. s. transformovalo na obecně prospěšnou společnost Archaia Brno, z níž se později organizačně vyčlenila dle územní působnosti další dvě pracoviště – Jihlava a Olomouc.

Archaia Brno o. p. s. se zabývá mediévalní a urbánní archeologií, soustředí se na provádění záchranných archeologických výzkumů středověkých městských jader na Moravě, částečně v Čechách (především jde o Jihomoravský kraj a kraj Vysočina). Záchranné archeologické výzkumy celé společnosti jsou prováděny podle jednotné terénní metodiky, která je průběžně doplňována a zdokonalována s důrazem na efektivní zpracování výsledků výzkumů. Z toho důvodu soustavně aktivně pracujeme na vytváření standardů pro jednotlivé pracovní a dokumentační postupy a na vývoji specializovaného softwaru pro vyhodnocení výsledků terénních výzkumů, včetně archivace dat.

Archaia Brno o. p. s. provádí v souladu se zakládací listinou stavebně-historické průzkumy v městských památkových rezervacích a památkových zónách.

Archaia Brno o. p. s. se snaží aktivně působit v oblasti památkové péče s cílem zachovat maximum archeologických, architektonických a jiných pramenů hmotné povahy. Ve spolupráci s orgány státní památkové péče se snaží prosadit před zánikem těchto pramenů co možná nej kvalitnější výzkum a dokumentaci zanikajících situací

1.1 Legislativní postavení a statutární orgány společnosti

Archaia Brno o. p. s. je česká nestátní nezisková organizace s právním statutem obecně prospěšné společnosti. Jejím posláním je ochrana, záchrana, dokumentace a výzkum archeologických, stavebních a jiných historických památek, výchova, vzdělávání a popularizace v oblasti archeologie a památkové péče.

Archaia Brno o. p. s., se sídlem Bezručova 78/15, 602 00 Brno, IČ: 26268469, vykonává svoji činnost na základě zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Jejím zakladatelem je občanské sdružení Archaia se sídlem Bílkova 21, Praha 1, IČ: 45245932. Společnost je zapsána v rejstříku obecně prospěšných společností u Krajského soudu v Brně. Činnost společnosti vymezují dva základní dokumenty: **zakládací listina** ze dne 21. 11. 2001 a **statut společnosti** schválený správní radou dne 16. 5. 2002.

Společnost je založena na dobu neurčitou, realizuje svoje poslání prostřednictvím poskytování obecně prospěšných služeb uvedených v zakládací listině společnosti, které poskytuje v souladu s platnými právními předpisy České republiky, zejména pak zákonem č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů. Jednotlivé druhy služeb společnost poskytuje za stejných podmínek pro všechny jejich uživatele. Služby jsou prováděny za úplaty vypočtenou dle ceníku společnosti schváleného správní radou. Informace o cenových podmínkách, za nichž společnost poskytuje obecně prospěšné služby, jsou k dispozici každému na požádání. S podmínkami je seznámen každý uchazeč o služby společnosti.

Statutárním orgánem společnosti je správní rada, která má tři členy. Funkční období členů správní rady je časově neomezené. Členství ve správní radě **není finančně honorováno**. Členem správní rady může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná, má způsobilost k právním úkonům a není ani sama, ani osoby jí blízké se společností v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu. Členství ve správní radě společnosti je neslučitelné s členstvím v dozorčí radě společnosti. Správní rada zasedá nejméně dvakrát ročně. Jménem správní rady jedná samostatně její předseda. Jménem společnosti je předseda správní rady oprávněn jednat ve všech věcech. Písemnosti podepisuje předseda správní rady jménem společnosti tak, že k jeho podpisu musí být připojen vytištěný nebo napsaný název společnosti. Zasedání správní rady mají právo se zúčastnit členové dozorčí rady, ředitel společnosti a členové odborné rady s hlasem poradním.

Kontrolním orgánem společnosti je dozorčí rada. Funkční období členů dozorčí rady je časově neomezené. Členství v dozorčí radě **není finančně honorováno**. Členem dozorčí rady může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná, má způsobilost k právním úkonům a není ani sama, ani osoby jí blízké se společností v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu. První dozorčí radu jmenoval zakladatel, další členství v dozorčí radě vzniká volbou dle čl. 12. odst. 7. zakládací listiny společnosti. Dozorčí rada zasedá nejméně dvakrát ročně.

Ředitel společnosti je jmenován správní radou společnosti. Ředitel řídí činnost společnosti s výjimkou záležitostí vyhrazených zákonem, zakládací listinou nebo statutem do působnosti správní rady či jiného orgánu společnosti. Písemnosti podepisuje ředitel jménem společnosti tak, že k jeho podpisu musí být připojen vytištěný nebo napsaný název společnosti. Ředitel nemůže být členem správní rady ani dozorčí rady. Ředitel je však oprávněn se zúčastnit jednání správní rady s poradním hlasem. Ředitel je ze své činnosti odpovědný správní radě.

Poradním orgánem ředitele je **odborná rada** společnosti, složená z odborných pracovníků společnosti. První odbornou radu společnosti jmenoval zakladatel v zakládací listině. Jinak jsou členové odborné rady voleni správní a dozorčí radou společnosti na návrh ředitele společnosti.

Zisk společnosti nesmí být použit ve prospěch zakladatele, členů orgánů společnosti ani jejich zaměstnanců.

Členové správní rady:

předseda správní rady

PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.

člen správní rady

Prof. PhDr. Josef Unger, CSc.

člen správní rady

Prof. PhDr. Zdeněk Měřinský, CSc.**Členové dozorčí rady:**

předseda dozorčí rady

PhDr. Michal Bureš

člen dozorčí rady

Mgr. Pavlína Kalábková, Ph.D.

člen dozorčí rady

Prof. PhDr. Jan Klápště, CSc.**Ředitel společnosti:****David Merta (od 1. 11. 2006)****Členové odborné rady:****Bc. Lucie Černá****Mgr. Miroslav Dejmal****Bc. Jiří Grünseisen****Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.****Mgr. Václav Kolařík****David Merta****Mgr. Marek Peška, PhD.****Mgr. Michala Příbylová****Mgr. Lenka Sedláčková****Mgr. Pavel Staněk****Mgr. Jakub Těsnohlídek****Mgr. Vilém Walter****Mgr. Dana Zapletalová****Mgr. Hynek Zbranek****Mgr. Antonín Zúbek, Ph.D.**

1.2 Organizační struktura a personální obsazení v roce 2016

Sídlo společnosti je v Brně v ulici Bezručova 78/15 v Brně, jihlavské pracoviště sídlí v Jihlavě v ulici Židovská 26, opavské pracoviště sídlí na Bezručově náměstí 1147/1. V Brně na Vídeňské 102/113 se nachází laboratoř.

David Merta

ředitel, archeolog, vedoucí pracoviště Brno

Sekretariát:

Bc. Lucie Černá
Anna Hoffmanová

administrativní pracovnice
administrativní vedoucí (od 1. 11. 2012 do 1. 9. 2016 na mateřské)

Lenka Jonášová

administrativní pracovnice (do 31. 8. 2016)

Pracoviště Brno:

Mgr. Miroslav Dejmal
Bc. Jiří Grünseisen
Mgr. Václav Kolařík
Mgr. Marek Peška, PhD.
Mgr. Michala Příbylová
Mgr. Lenka Sedláčková
Mgr. Pavel Staněk
Mgr. Vilém Walter
Mgr. Dana Zapletalová
Mgr. Hynek Zbránek
Mgr. Antonín Zůbek, Ph.D.

archeolog/spoluřešitel grantového projektu
archeolog
archeolog/odborný pracovník
archeolog/odborný pracovník
laborant/terénní pracovník
archeoložka/odborná pracovnice
archeolog
GIS specialista
archeoložka
archeolog
archeolog

Pracoviště Jihlava:

Michal Daňa, Dis.
Petr Duffek
Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.
Mgr. Jakub Těsnohlídek

asistent archeologického výzkumu/dokumentátor
asistent archeologického výzkumu/dokumentátor
archeolog, vedoucí prac. Jihlava, zástupce ředitele
archeolog

Pracoviště Opava:

Bc. Ondřej Anlauf
Jana Brhelová
Zuzana Čechová
Mgr. Jiří Motěšický
Bc. Eduard Pyš
Jana Tůmová

asistent archeologického výzkumu/laborant
laborantka/terénní pracovnice
laborantka/terénní pracovnice
laborant/terénní pracovník
asistent archeologického výzkumu/laborant
laborantka/terénní pracovnice, vedoucí pracoviště

Grantový úsek:

PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc.
PhDr. Branislav Lesák

samostatný vědecký pracovník/řešitel grantu
spoluřešitel projektu

Laboratoř:

Lenka Kosová
Mgr. Gabriela Ondříková

vedoucí laboratoře
laboratorní práce

Vývoj personálního obsazení společnosti ARCHAIA Brno o. p. s. v letech 2007–2016 (stálí pracovníci, průměrné stavy)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Archeolog/GIS specialista	10	15	12	13	13	13	14	16	13	10
Asistent výzkumu/ved. laboratoře	5	3	3¼	4¾	4¾	4¾	4¾	8	5	7
Terénní pracovník/laborant	0	0	0	8	7	6	5	6	6	6
Administr. pracovník	5	2	3¼	1¼	1¼	1¼	1¼	2	2	2
Celkem	20	20	19	27	26	25	25	32	26	25

Počet brigádníků	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dohoda o pracovní činnosti	4	7	15	15	10	11	11	8	10	8
Dohoda o provedení práce	80	144	146	98	99	155	123	303	335	303

1.3 Pracoviště Archaia Brno o. p. s.

1.3.1 Pracoviště Brno

Brněnské pracoviště na základě smluvní dohody s Archeologickým ústavem AV ČR garantuje záchranný archeologický výzkum na území Městské památkové rezervace Brno (dále jen MPR Brno). V menší míře provádí archeologické výzkumy na území jihomoravských měst a městeček (Brno, Jihlava) a stále častěji i vesnic. V současnosti se také více zaměřuje na dokumentaci městských a vesnických historických staveb (před. kaple a kostely). Záchranná a dokumentační činnost v Brně je podřízena studiu urbanizačního procesu a historické topografie středověkého města, což je i jeden z nejdůležitějších dlouhodobých úkolů odborného týmu pracoviště. K tomu je zcela nezbytné, aby bylo záchranným výzkumem podchyceno maximum terénních a stavebních zásahů při co nejvyšší možné kvalitě dokumentace.

Díky systematicky prováděnému záchrannému výzkumu se Brno stalo z archeologického hlediska jedním z nejprozkoumanějších měst ve střední Evropě. Výsledky dlouhodobého výzkumu zásadně změnily dosavadní pohled na počátky města, jehož výklad donedávna vycházel hlavně z výkladu písemných pramenů. Archeologické prameny jsou v Brně jediným dokladem k období raného středověku (12./13. století). Komplexní studium jednotlivých městských parcel přineslo jedinečné poznatky k vývoji středověké zástavby. Na základě získaných archeologických dat lze samozřejmě studovat i celou řadu dalších dílčích témat, jako např. vývoj reliéfu povrchu osídleného prostoru, vývoj hmotné kultury, vývoj osídlení aglomerace před vznikem města atd.

Nejrozsáhlejší výzkum probíhal v roce 2016 v Brně v bývalém areálu Vlněna (pokračovalo se zde i v roce 2017), dokončovala se také velká akce Janáčkova kulturního centra na Veselé. K dalším výzkumům v rámci Brna došlo na Petrově, Zelném trhu 10, České 11, Jezuitské 13 či Jakubském náměstí (akce pokračovala v lednu 2017). Z mimobrněnských zmiňme výzkum na Pernštejně, v Telči, Kučerově či SHP například v Jihlavě.

Výsledky archeologických a stavebně-historických výzkumů jsou prezentovány odborné veřejnosti na konferencích a seminářích. Brněnské pracoviště nezanedbává ani neobornou veřejnost a pořádá tematické přednášky a patří do kolektivu spoluvůrců Internetové encyklopedie města Brna (<http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/>).

1.3.2 Pracoviště Jihlava

Jihlavské pracoviště společnosti Archaia Brno o. p. s. vzniklo roku 2002. Základní činností jsou záchranné archeologické výzkumy především v prostoru jižní a střední části Českomoravské vysočiny. Výzkumy se většinou dotýkají především kolonizace regionu a vzniku vrcholně středověké sídelní struktury, tedy archeologií vesnických sídel, hornických sídlišť i vlastních důlních areálů a důlních děl. Nedílnou součástí činnosti pracoviště je terénní prospekce těžebních areálů a jejich geodetické zaměření. V současnosti jihlavské pracoviště koordinuje vlastní činnost s ostatními archeologickými institucemi v regionu (Muzeum Vysočiny v Jihlavě, Muzeum Vysočiny v Havlíčkově Brodě, ÚAPP Brno v. v. i. a Pueblo o. p. s.).

Od letošního roku má jihlavská pobočka také plně soběstačnou laboratoř na zpracování nálezových souborů, včetně konzervace kovů.

Velmi důležitou složkou činnosti jihlavského pracoviště je prezentace výsledků své práce laické i odborné veřejností. Kromě různých pojatých výstupů v tisku, rozhlasu a televizi, provádějí odborní pracovníci přednášky pro veřejnost v rámci muzeí (Jihlava, Havlíčkův Brod), dále v městských kulturních zařízeních a knihovnách (Pelhřimov, Humpolec) i v rámci škol.

Projekt NAKI (2014–2016): průzkumy montánních památek v krajině

Do nejstarší fáze stříbrorudného hornictví v přemyslovském prostoru patří důlní areál u Koječína mezi Humpolcem a Havlíčkovým Brodem. V těsné vazbě na Nohavický potok se na jeho levém břehu nalézají lesním porostem překryté haldy hlušiny i úpravnického odpadu, které navazují na rozsáhlý jámový tah, situovaný západně. Sondáž v letech 2016–2017 postupně v jedné z hald odkryla vrstvy roztloukané rudniny. Hlouběji se nalézaly promyté technogenní uloženiny, tvořené jemně namletou žilovinou. Tyto uloženiny obsahují četné zlomky středověké keramiky, kterou řadíme do 13.–14. století. Na bázi se nacházela smýcená, opálená a dílem i opracovaná dřeva, jejichž uložení budí dojem stavební konstrukce. Pod nimi se nacházel smýcený lesní porost v podobě neuspořádaně ležících neodvětvěných a neodkorněných kmenů, větví a kořenů. Datum smýcení dřev bylo stanoveno na zimu 1254/1255 (Kyncl 2016). Situaci doplňují dva úlomky mlecích kamenů, nalezené v řečišti ve vzdálenosti do 20 m od sondované haldy.

Další poznatky přinesl průzkum menšího montánního areálu u Opatova asi 2 km sv. od Vyskytné na Pelhřimovsku (Archaia Brno o. p. s., MVJ 2015). Klíčovou výpověď poskytla dendrochronologická měření dochovaných výdřev při ústí jedné ze šachet. Čtyři dřeva byla smýcena v zimních obdobích let 1266/1267 a 1267/1268 (Kyncl 2015).

Na základě nových průzkumů (Archaia Brno o. p. s. 2013–2015) lze prezentovat i montánní areál jižně od Vyskytné, okr. Pelhřimov. Jihozápadní část se dotýká vrstevnice 700 m, čímž se toto centrum řadí k nejvýše položeným na Vysočině. V areálu byly od roku 2013 systematicky prováděny prospekce s použitím detektoru kovů a v některých případech i mikrosondážemi. Díky velkoplošnému geomagnetickému měření byl detekován mimořádně rozsáhlý sídlištní areál, který byl typický půdorysy zahloubených dřevohliněných staveb. Součástí sídlištního areálu bylo i několik prostorově vymezených oblastí magnetických anomálií, v jejichž plochách byly následnými povrchovými průzkumy nalezeny značné koncentrace kovářských strusek, indikující polohu několika kovářských pracovišť. V jednom případě pak průzkum v takto vymezené oblasti magnetických anomálií přinesl výlučně strusky po hutnění polymetalických rud a doložil existenci hutnického pracoviště. Z povrchových vrstev na hlavním jámovém tahu s odvaly i v jeho okolí pochází soubor hornických kladívek i odlomené hroty těchto nástrojů.

Kyncl, T. 2015: Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků vyzvednutých při archeologickém výzkumu lokality Opatov. Výzkumná zpráva. Brno, nepublikovaný rukopis.

Kyncl, T. 2016: Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků vyzvednutých při archeologickém výzkumu lokality Koječín. Výzkumná zpráva. Brno, nepublikovaný rukopis.

Od roku 2015 také probíhají systematické detektorové prospekce zaniklých sídel na Vysočině v rámci projektů ÚAM FF MU, záchranných archeologických výzkumů Archaia Brno o. p. s., i badatelských výzkumů, stejně jako světově-popularizační činnost, navazování spolupráce s amatérskými uživateli detektorů kovů či dokumentace soukromých nálezů.

Typ lokality (Kuna 2006)		Název lokality	Okr	Typ výzkumu
Sídla	Hrady, hrádky, tvrze	Ronovec Holoubek Přímělkov Kámen Ustrašín 2015, 2017 Přímělkov	HB TR JI PE PE JI	Syst. det. pr. Syst. det. pr. Syst. det. pr. ZAV, pov. sběry, detektor ZAV, syst. det. pr. Syst. det. pr.
	Města	Počátky	PE	ZAV, syst. det. pr.
	Zaniklé středověké osady	Stančice Střenčí Bradlo	JI JI JI	Syst. det. pr. Syst. det. pr. Syst. det. pr.
	Laténské sídliště	Kladeruby	TR	det. pr.
Areály bojových aktivit		Rokštejn (obl. polohy) Hamry – Šance Kobylna, Stávka, Habura	JI HB SR	Syst. det. pr. Syst. det. pr. Syst. det. pr.
Pohřební areály		Počátky	PE	ZAV, syst. det. pr.
Protein-dustr. areály	Těžba a zpracování polymetal. rud	Vyskytná – Štetinka Koječín – Lefanka	PE HB	Syst. det. pr., magnetika Syst. det. pr., sondáže
	Sklárny	Rouštany	HB	Sondáže, det. pr.
Cesty		Rouštany	HB	ZAV, pov. sběr, syst. det.
		Hradec n. Moravicí	OP	Det. pr.

1.3.3 Laboratoř Opava

Na sklonku roku 2010 naše společnost vyhrála veřejnou zakázku zahrnující laboratorní služby pro ÚOP NPÚ v Opavě. Od ledna následujícího roku tedy začala v Opavě pro potřeby archeologického oddělení ÚOP NPÚ pracovat laboratoř. Každý rok docházelo k obnově spolupráce na základě výhry veřejné zakázky, nebylo tomu jinak ani v roce 2016.

1.3.4 Laboratoř Brno

V roce 2016 shodně jako v předešlých letech laboratoř zpracovávala nálezový fond ze záchranných archeologických výzkumů brněnského pracoviště.

Probíhalo zde základní ošetření a inventarizace keramiky. Až na drobné akce, značnou část roku se zpracovával výzkum probíhající na Veselé (A006/2015). Mimo jiné se zde konzervovalo dřevo, kůže a kov. Taktéž v tomto roce došlo ke spolupráci s Metodickým centrem konzervace Technického muzea v Brně.

ERASMUS+

Již třetím rokem pokračovala spolupráce s řeckou univerzitou TEI of Ionian Islands (Argostoli, Cephalonia). Od března 2016 do srpna 2016 na brněnském pracovišti pobývala v rámci programu Erasmus+ Maria Kyrkou. Koncem listopadu 2015 byla vystřídána Evmorfii Kasimi, která v laboratoři setrvala do konce března 2017. Díky spolupráci s Technickým muzeem v Brně bylo možné Evmorfii Kasimi zprostředkovat rentgen-fluorescenční analýzy (XRF) a rovněž skenovací elektronovou mikroskopii (SEM) analýzy barevných kovů pocházejících ze záchranných výzkumů provedených společností Archaia Brno o. p. s., které potřebovala do své závěrečné práce. Výsledky zmiňovaných analýz byly přínosem nejen k završení jejího studia, nýbrž poskytly i řadu užitečných informací o některých nálezech pro nás.

Maria Kyrkou při čištění archeologické usně, při měření množství alkoholu v ethanolové lázni a při lepení kameninového džbánu.

Evmorfia Kasimi při pískování železného artefaktu

1.3.5 Knihovna a archiv

Ke konci roku 2016 knihovna dosáhla počtu 2376 titulů (což představuje zhruba 5412 položek). K rozšíření knihovního fondu každoročně přispívá i meziknihovní výměna publikací za sborníky FUMA a další tituly, na jejichž vydání se Archaia Brno o. p. s. podílí.

Největším publikačním počinem letošního roku bylo bezesporu vydání publikace ***Renaissance and Baroque Glass from the Central Danube Region*** (výstup grantu GAP405/12/1411) autorského kolektivu pod vedením **Hedviky Sedláčkové** a **Dany Rohanové**.

V archivu nálezových zpráv je uložena mimo jiné terénní dokumentace ze všech archeologických výzkumů brněnského pracoviště. Je zde umístěna i starší dokumentace z výzkumů, které prováděl dříve ArÚ ČSAV a ÚAPP Brno (PhDr. Rudolf Procházka, CSc.).

Archivována je fotodokumentace, a to jak v podobě fotografií, negativů a diapositivů, tak v elektronické formě.

Průběžně je doplňována i videodokumentace, která je pořizována na většině archeologických výzkumů i stavebních průzkumů. Její převážná část je již převedena do elektronické podoby.

RENAISSANCE AND BAROQUE
GLASS FROM THE CENTRAL
DANUBE REGION
HEDVIKA SEDLÁČKOVÁ
DANA ROHANOVÁ ET AL.

2. ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY (ZAV) V ROCE 2016

Těžištěm výzkumné činnosti Archaia Brno o. p. s. jsou záchranné archeologické výzkumy. Jejich základním smyslem je záchrana informací a nálezů, kterým hrozí nenávratné zničení v důsledku destruktivních zásahů do archeologických terénů souvisejících se stavebními aktivitami nejrůznějšího druhu. Záchranný, případně i předstihový archeologický výzkum se vždy skládá z terénní části a ze zpracování jeho výsledků do podoby nálezové zprávy. Zpracování probíhá buď souběžně s terénní částí výzkumu, nebo následuje bezprostředně po ní. V současnosti společnost provádí výzkumy na území krajů Jihomoravského, Olomouckého, Zlínského a Moravsko-slezského, Jihočeského a Východočeského a na území kraje Vysočina. Hlavními systematicky sledovanými regiony zůstávají historické jádro Brna s jeho historickými předměstími a kraj Vysočina.

Realizace záchranného archeologického výzkumu je v rámci Archaia Brno o. p. s. chápána jako komplexní mezioborová práce podrobně formulovaná na webových stránkách Archeologického ústavu v Praze.¹

2.1 Seznam ZAV zahájených v roce 2016

č. akce	Poloha	ved.
A001/2016	Pernštejn - zahrady = A), B)	Dejmal
A002/2016	Brno - Kozí Horka (<i>FIRESTA</i>)	Kolařík
A003/2016	Jihlava - Masarykovo nám. 21 (<i>SHP</i>)	Peška
A004/2016	Telč - č.p. 70, 71 (<i>AS PROJECT CZ</i>)	Kolařík
A005/2016	Políčka (<i>Revensburger Karton</i>)	
A006/2016	Valtice - budova TIC (<i>m. Valtice</i>)	
A007/2016	Brno - Petrov 1-2, zjišťovací výzkum (Biskupství brněnské)	Kolařík
A008/2016	Letonice - stavba LBC5 (<i>SPH stavby</i>)	
A009/2016	Bytový dům - (<i>Škodák</i>) - Strážnice	Dejmal
A010/2016	Jihlava - cyklostezka Havlíčkova, Helenínská	Hrubý
A011/2016	Pelhřimov - 11010 (<i>TEMO-TELEKOMUNIKACE</i>)	Hrubý
A012/2016	E.ON	Hrubý
A013/2016	Střítež u Jihlavy (<i>KD Stavby CZ</i>)	Hrubý
A014/2016	D1 - úsek 22, EXIT 162, 168 (<i>ŘSD</i>)	Hrubý
A015/2016	Kamenice - Nad Poštou (<i>Městys Kamenice</i>)	Hrubý
A016/2016	Popice - sportovní hřiště (<i>St. M. Jihlava</i>)	Hrubý
A017/2016	Jihlava - parkoviště za DKO (<i>St. M. Jihlava</i>)	Hrubý
A018/2016	Vystrkov u Humpolce (<i>PS BRNO s.r.o.</i>)	Hrubý
A019/2016	OC Pelhřimov (<i>Eyemaxx Pelhřimov s.r.o.</i>)	Hrubý
A020/2016	Brno - Zelný trh 10 (Matuška)	Peška

¹ viz <http://www.arup.cas.cz/?p=8215>

A021/2016	Počátky - Stojčín (<i>KSÚS Vsočiny</i>)	Hrubý
A022/2016	Pacov - Hronova 273	
A023/2016	Přístavba HVB (<i>Moravia Lacto</i>)	Hrubý
A024/2016	Telč - 11010-054913 (<i>TEMO-TELEKOMUNIKACE</i>)	Hrubý
A025/2016	NTL Pelhřimov ul. Radětínská (<i>E.ON</i>)	Hrubý
A026/2016	II/402 Třešť, ul. Fritzova (<i>Porr a.s.</i>)	Hrubý
A027/2016	Letonice, Crhov u Olešnice (<i>AWT Rekultivace</i>)	
A028/2016	I/37 Ostrov n. Oslavou (<i>ŘSD</i>)	Hrubý
A029/2016	Jimramov (<i>m. Jimramov</i>)	
A030/2016	Kučerov č.p. 43	Kolařík
A031/2016	I/38 Hladov - Želetava, ZAV (<i>ŘSD</i>)	Hrubý
A032/2016	I/38 Jihlava - Stonařov, ZAV (<i>ŘSD</i>)	Hrubý
A033/2016	Česká 11	Peška
A034/2016	Henčov - spl. Kanalizace (<i>JVK</i>)	
A035/2016	Kámen - oprava sochy (<i>o. Kámen</i>)	Duffek
A036/2016	Sádek - kanalizace	
A037/2016	Brno - Joštova 8	
A038/2016	Trstěnice č.p. 56	
A039/2016	Jihlava - U hřbitova (<i>UAPP</i>)	Hrubý
A040/2016	Lednice - havarie vody	Zbranek
A041/2016	Brno - Kollárova	
A042/2016	Brno - Bratislavská	Zbranek
A043/2016	Počátky - Mariánské nám. (<i>m. Počátky</i>)	Hrubý
A044/2016	Brno - Mlýnská	Zbranek
A045/2016	Bezkov č.p. 12	Kolařík
A046/2016	Jihlava - cyklostezka R01 (<i>st. m. Jihlava</i>)	Hrubý
A047/2016	Želiv, Krtek - p.č. 113/17	Hrubý
A048/2016	Židlochovice - sondy	Merta
A049/2016	Pelhřimov - Jiřice (<i>ITSELF</i>)	Hrubý
A050/2016	Brumovice (<i>Mertastav</i>)	
A051/2016	Ivančice - Palackého nám. (<i>Ivančice</i>)	Kolařík
A052/2016	Okrouhlá, Benešov (<i>VHS Brno</i>)	Merta
A053/2016	Boskovice - ul. Polní, Příční (<i>IS Brno</i>)	Merta
A054/2016	Velké Opatovice - Dolensko (<i>RWE</i>)	Hrubý
A055/2016	Předklášteří (<i>E.on</i>)	Zbranek

A056/2016	Kroměříž - Velké náměstí 115/1	
A057/2016	Optická trasa Třebíč - Stareč (Itself)	
A058/2016	E.on II.	
A059/2016	Jihlava - D1, exit 112, exit 119 (ŘSD)	Hrubý
A060/2016	plynovod Pelhřimov, ulice Hodějovická	Hrubý
A061/2016	Bořitov - odbočovací pruh	Merta
A062/2016	Bučovice - zámek - Sondy	Dejmal
A063/2016	Uherčice - zámek - Sondy	Dejmal
A064/2016	Brno-Staňkova-Reko plyn - neobsazeno asi 2x A067/2016	
A065/2016	Brno - Šumavská - obchodní galérie	Merta
A066/2016	Kamenice nad Lipou - plynovod (E.on)	
A067/2016	REKO MS Brno - Staňková (E.on)	
A068/2016	Nemocnice Jihlava - úprava zahrady	Hrubý
A069/2016	Brno - Bašty	Zúbek
A070/2016		
A071/2016	Třebíč - Karlovo nám. (RWE)	
A072/2016	Havlíčkův Brod - Humpolec - Jiřice (Itself)	Hrubý
A073/2016	Kanalizační přípojka (Katres)	
A074/2016	Obec Hybrálec - vodovod	
A075/2016	Městys Kamenice - Řehořov II. Etapa	
A076/2016	Městys Kamenice - Řehořov III. Etapa	
A077/2016	Brno, blok 50 - (Rooseveltova)	Kolařík
A078/2016	NPÚ Sebranice, D.Heršpice, Kučerov, Šebetov, Bezkov	
A079/2016	Brno, Francouzská - kanalizace	
A080/2016	Rostěnice, Polní cesta c13	Kolařík
A081/2016	Medlov - kanalizace ČOV	
A082/2016	Němčny - soubor staveb	
A083/2016	Bzenec hrad	Dejmal
A084/2016	Brno, Jezuitská 13. - zjišť. Výzkum	Kolařík
A085/2016	Skelné nad Oslavou	
A086/2016	Humpolec "Zichpil"	
A087/2016	Třebíč, Tiché nám. 4	
A088/2016	Benešov - oprava rybníčku	
A089/2016	I/34 Rouštany	
A090/2016	Šebetov čp. 38	

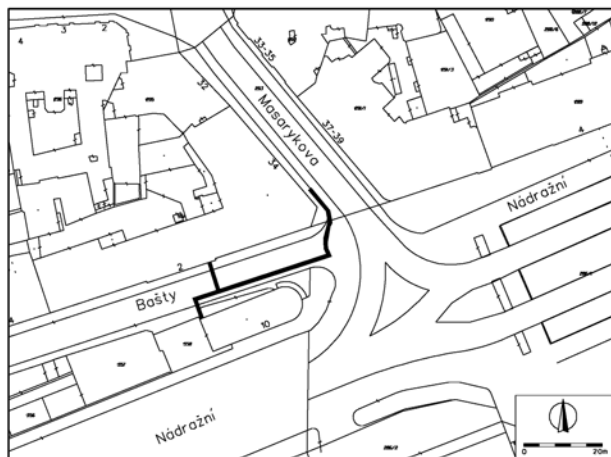
A091/2016	Jihlava, Mas. Nám. 19	
A092/2016	Humpolec ICOM	
A093/2016	Jihlava, REKO, ul. Školní, Pošumvská, Pávovská	
A094/2016	BVAK - Brno, Erbenová	
A095/2016	BVAK - Brno, Jugoslávská	
A096/2016	Templštejn	Dejmal
A097/2016	Lednice - park - sondy	Dejmal
A098/2016	Lysice - zahrady - sondy	Dejmal
A099/2016	Brno, VMO Rokytova (FIRESTA)	
A100/2016	VLNĚNA	
A101/2016	Humpolec čp. 253	
A102/2016	Brno, Joštova II - Žertínovo nám.	
A103/2016	Pacov, Karmelitánská, stavební úpravy	
A104/2016	Brno, Katastrální úřad	Merta
A105/2016	Brzkov, obnova Horní nádrže	
A106/2016	Brno, Teplárny - Jakub. Nám.	Zúbek
A107/2016	Teplárny, ul. Soukupova	
A108/2016	Veselí nad Moravou (AV)	Dejmal
A109/2016	Římské nám. - sanace sklepa	
A110/2016	Hradec n. Mor.	Dejmal
A111/2016	Brno - Veselí (havárie vody)	Zúbek
A112/2016	Brno - Kopečná 34	
A113/2016	Jihlava, Palackého 24	Peška
A114/2016	Luka nad Jihlavou 17 RD	
A115/2016	Brtnice, bagrování řeky	
A116/2016	Jihlava, Borovinka 22RD	

2.2 ZAV společnosti Archaia Brno o. p. s. na území města Brna v roce 2016

Václav Kolařík – Michala Příbylová – Pavel Staněk – Hynek Zbránek – Antonín Zůbek

K. Ú. BRNO-STŘED

Ulice Bašty, Masarykova ulice, Nádražní ulice, parc. č. 286/48, 293, 352 (akce A069/2016). Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum byl vyvolán stavbou „Rekonstrukce SCZT pára - HV – přepojení objektu Brno – Nádražní 10, Bašty 2“. Terénní část výzkumu proběhla v srpnu a září 2016.

Dokumentovány byly segmenty tří historických zděných konstrukcí. Zdi s. j. 900 a 901 byly zachyceny při jihovýchodním nároží domu Bašty 2/Masarykova 34, zeď s. j. 902 při severozápadním nároží domu Nádražní 10. Jejich koruny dosahovaly do úrovně podkladových vrstev stávající komunikace, základových spár nebylo dosaženo. Těžené uloženiny měly z velké

části jasně novodobý původ (zásypy inženýrských sítí, podkladové vrstvy komunikace) nebo zásypový charakter novověkého či novodobého stáří. Souvislé geologické podloží v podobě sprašové návěje bylo přítomno pouze v úseku severně od zdi s. j. 900 na Masarykově ulici. Kromě výkopu pro tuto zeď v něm byly zaznamenány pouze výkopy inženýrských sítí. Dle charakteru zdiva můžeme s. j. 900 považovat za středověkou, s. j. 901 mohla vzniknout v pozdním středověku, případně v období novověku a s. j. 902 v novověku. Zeď s. j. 900 se nachází v linii parkánové hradby. Snad ji lze určit jako vyzdění hradební příkopu, který byl vyhlouben při patě hradby. Zeď s. j. 901 je možné ztotožnit se zdivem, které bylo dokumentováno v roce 1995 při výkopových pracích východně od budovy Nádražní 10 (akce č. UB40/1995). Interpretovat ji lze jako vyzdění západní kontreskarpy příkopu barbakánu před Židovskou bránou. Zeď s. j. 902 můžeme poměrně s jistotou ztotožnit s vyzděním kurtiny mezi VI. a VII. bastionem barokního opevnění města (Zůbek 2016a).

Česká ulice, Joštova ulice, Komenského náměstí, Žerotínovo náměstí, parc. č. 776, 783, 784, 785, 789 (akce A037/2016). Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

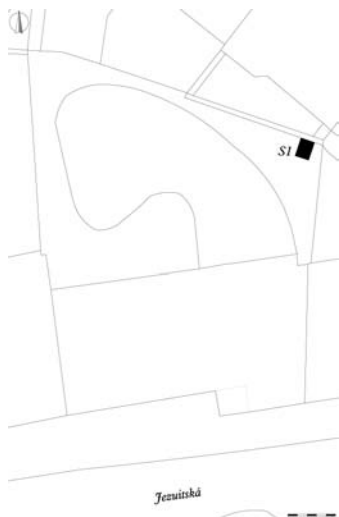
Archeologický výzkum byl vyvolán stavbou „Rekonstrukce fasády budovy Ústavního soudu a s ní související sanace sklepních prostor budovy Ústavního soudu“, Brno – Joštova 625/8. Terénní část výzkumu se realizovala v období od 12. 5. do 11. 11. 2016 v součinnosti s postupem zemních prací stavby.

Archeologický výzkum stejně jako všechny dosavadní nedoložil antropogenní aktivity pravěkého či raně středověkého stáří. První sídelní využití prostoru je nutné spojit až s obdobím vzniku a existence středověkého města, kdy bylo předmětné území zahrnuto do struktury brněnských předměstí. Většina dokumentovaných aktivit byla výsledkem sídlištních procesů, které se zde odehrávaly od 13. do 17. století (jámy neznámé funkce, suterén dřevohliněné stavby?, zděný sklep). Další situace souvisely s výstavbou

bastionového opevnění ve 2. polovině 17. a 1. polovině 18. století, která dovršila zánik zdejšího předměstí. Vůbec poprvé byl archeologicky zachycen průběh záporové stěny glacis v severním předpolí I. bastionu. Na základě získaných poznatků a informací ze starších výzkumů je možné konfrontovat výpověď archivních pramenů. Potvrdilo se, že jižní část Ústavního soudu byla postavena na severní stěně I. bastionu, severní partie budovy byla usazena do prostoru tzv. kryté cesty mezi příkopem a glacis. Střední částí stavby procházel v minulosti příkop. Před severní stěnou bastionu byl široký 32 až 40 m. Před kurtinou dosáhl šířky 73 m. Šířku kryté cesty lze v těchto místech rekonstruovat na 11,50 m (Černá–Zúbek 2016).

Jezuitská 13 (č. p. 14); parc. č. 19 (akce A084/2016). Středověk, novověk. Město, opevnění. Zjišťovací výzkum

V souvislosti s přípravou výstavby podzemních garáží ve dvoře domu Jezuitská 13, byla realizována zjišťovací sonda, která měla ověřit dochování archeologických terénů a základové poměry středověké městské hradby. Sledované území se nachází v severovýchodní části historického jádra města Brna. Zjišťovací sonda byla situována do severovýchodního rohu dvora domu Jezuitská 13 (č. p. 14; parc. č. 19), přímo k dochovanému torzu středověké městské hradby. Nadmořská výška povrchu sondy je 213,30 m n. m.

V prostoru zjišťovací sondy se bezprostředně pod povrchem podařilo odhalit stratigrafii čtyř pozdně středověkých a raně novověkých odpadních jám, hloubených do 1,2–1,5 m mocného středověkého souvrství, přiléhajícího k městské hradbě. Jámy obsahovaly poměrně početný keramický inventář, včetně kamnových kachlů. Nestabilní terén tvořený středověkým souvrstvím si vyžádal v období raného novověku zakládání budov dvorního traktu na pasech (východní parcelní zeď). V rámci výzkumu byl odkryt původní středověký líc nadzemního zdiva městské hradby, který byl v průběhu středověku a raného novověku postupně ukryt pod vrstvou dorovnávek, navážek a planýrek. Při hradbě se podařilo dokumentovat rovněž stavební úroveň fortifikace z 13. století, která se nacházela 1,8 m pod současným povrchem, základovou spáru hradby i pozůstatky několika úrovní komunikace vedoucí bezprostředně podél vnitřního líce hradby (Kolařík 2016).

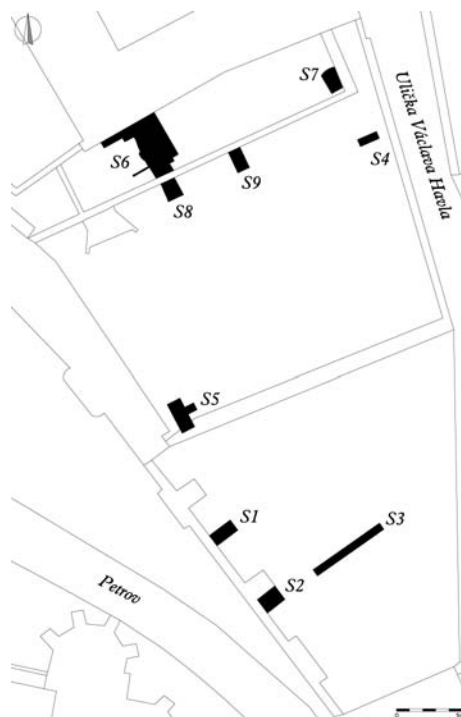
Petrov 1 a 2 (č. p. 275, 274); parc. č. 313, 314 (akce A007/2016). Středověk, novověk. Město. Zjišťovací výzkum

Zjišťovací archeologický výzkum v prostoru zahrad mezi domy Petrov 1 a 2 proběhl v období od 15. 2. do 3. 3. 2016 na základě objednávky Biskupství brněnského ze dne 12. 1. 2016. Základním úkolem terénní části výzkumu bylo ověřit úroveň a rozsah dochovaných archeologických situací ve zkoumaném prostoru za účelem vytvoření návrhu řešení záchranného archeologického výzkumu na zmíněných parcelách, plánovaného v souvislosti s novou úpravou prostranství. Bylo navrženo 9 průzkumných sond – tři na parcele č. 314 (S1–S3) a šest na vedlejší parcele č. 313 (S4–S9). Sondy S1–S3 byly položeny tak, aby ověřily existenci možné starší zástavby při východní straně opěrné zdi. Sondy S4–S9 měly především za úkol doplnit informace o středověkém domě stojícím až do počátku 20. století na děkanské zahradě a odhalit případnou další středověkou zástavbu. Jednotlivé sondy byly hloubeny ručně a po řádné dokumentaci byly opět zasypány.

Sledované území se nachází v jihozápadní části historického jádra města Brna, na severovýchodním svahu Petrského návrší. Jedná se o prostor sevřený ulicemi Petrská, Petrov, bývalou ulicí Pod Horou sv. Petra a Uličkou Václava Havla. Výzkum byl situován do prostoru ohrazených zahrad mezi domy Petrov 1 a 2 (čp. 275 a 274, parc. č. 313 a 314). Zmíněné zahrady vznikly na počátku 17. století a přiléhají k opěrné zdi Petrova. Dům Petrov 1

byl historickým sídlem děkanů brněnské stoliční kapituly a od roku 2006 slouží jako Diecézní muzeum s informačním centrem. Nadmořská výška se zde pohybuje kolem 234–236 m n. m.

Svatopetrské návrší je tvořeno ostrožnou, jejíž temeno má tvar protáhlé čočky. Delší osa orientovaná přibližně ve směru JV–SZ dosahuje asi 200 m, kratší potom 100 m. Terén ostrožny a jejího okolí prošel v historické době podstatnými změnami. Původně se zřejmě jednalo o skalní metabazitový výstup, dnes tvořící strmou stěnu na jižní straně, kde návrší dosahuje převýšení až 40 m oproti inundaci Svratky. Obdobně byl tvarován terén i na straně východní a částečně severní. Pouze na západní a severozápadní straně návrší mírně klesalo do sedla pod úpatím Špilberku. Nejvyšší bod se zřejmě nacházel západně dnešního kostela před farou Petrov 9. Dokumentované situace v jižní části návrší doložily, že zde v průběhu středověku došlo k dorovnání terénu nejrozličnějšími planýrkami a odpadními vrstvami, které dosahují v nejvýchodnější části areálu mocnosti více než 4 m. Tyto dorovnávký se na západní a východní straně opíraly o ohradní zeď, na straně jižní o městskou hradbu. V blíže neurčené době, nejpozději však při přestavbě kostela v 15. století, došlo ke srovnání výchozu skalního podloží severně od kostelní lodi a před západním průčelím. (Borský a kol. 2006, 201–202).

Rozsahem nevelký zjišťovací výzkum přinesl sice kusé, ale cenné informace k dějinám zkoumaného prostoru. Sondy položené na zahradě patřící k domu Petrov 2 (parc. č. 314; S1–S3) doložily, že zde v minulosti došlo k výrazným terénním úpravám, které lze dát do souvislosti s budováním okrasné zahrady. Mocnost těchto navážek je závislá na konfiguraci původního terénu, kterého se však nepodařilo v žádné sondě dosáhnout. Ze starší, středověké zástavby se podařilo dokumentovat zbytek zdiva s. j. 901 v sondě S2, které bylo zakomponováno do stávající opěrné zdi. Další zástavbu, předpokládanou v souvislosti s kamenným portálem v opěrné zdi v místech nad sondou S2, se nepodařilo zachytit, není však vyloučeno, že se nachází hlouběji v nezkoumaných částech terénu.

Na vedlejší zahradě (parc. č. 313), která je přibližně o 1,8 m níže, byly archeologické situace zachyceny již 0,5 m pod dnešním povrchem. I zde však byly dokumentovány mocné vrstvy dorovnávací terén, opět v závislosti na původní konfiguraci terénu (např. v sondě S5 se s. j. 141–234,00 m n. m. – velmi podobala zvětřalému metabazitovému podloží, i když ojedinělé střepy mohou ukazovat i na pravěkou (?) kulturní vrstvu; oproti tomu v sondě S9 se s terénními úpravami setkáváme ještě v hloubce 2 m – 232,38 m n. m., zde však může jít i o zasypaný prostor místnosti dosud neznámého středověkého domu.

Sondy S4, S6–S9 se zaměřily na doplnění a získání nových informací o středověkém domě stojícím až do počátku 20. století na děkanské zahradě. Obecně se předpokládá, že pojednávaný dům vznikl někdy ve 14. století, přičemž do dnešního dne je dochováno východní průčelí a přestavěná jižní stěna domu v úrovni patra. Přízemí domu, přístupné původně z úrovně uličky Václava Havla, zůstalo zasypano v terénu zahrady (Borský–Holub–Merta 2015, 57–58). Sondy S6 a S7, položené v interiéru domu, doložily, že vnitřek domu je zasypan vrstvami výrazně suťového charakteru, pravděpodobně z vlastní destrukce. Sonda S7 odhalila i dodnes částečně viditelnou okenní niku a pravděpodobně i vynášecí pas nad dveřní nikou. V sondě S6 bylo dokumentováno severojižním směrem orientované středověké zdivo s. j. 905 se zazděnou okenní nikou (s. j. 906, 908). Pokračování této zdi bylo zachyceno v sondě S8 (s. j. 912). Jedná se o západní (dvorní) průčelí domu. Zdivo s. j. 913 zachycené v sondě S8 tvořilo pravděpodobně jižní stěnu středověkého domu. Vzdálenost od čela domu je cca 15 m, šířka domu přesahovala 5 m. Již na vedutě švédského obléhání Brna v roce 1645 je však v těchto místech zobrazen dům přiléhající až k děkanskému domu (Petrov 1). Lze tedy předpokládat, že středověký dům byl v 16. nebo 1/2 17. století rozšířen a zdivo s. j. 905 plnilo pouze funkci příčky. Dodnes v zahradě stojící jižní stěna domu nese stopy četných

novověkých přestaveb, včetně plentování za pomoci druhotně použitých kamenických článků na vnější, venkovní straně. Za plentou je však dochováno středověké zdivo domu do úrovně 1NP i s okenními otvory. Sonda S4 ověřila, že východní průčelí domu nepokračuje jižním směrem a nebyla zde zachycena ani jiná další zástavba. Není ovšem vyloučeno, že ta se nachází ve větších hloubkách, kterých nebylo výzkumem dosaženo. Sondy S8 a S9 položené vně pojednáváného domu doložily, že i v tomto prostoru docházelo v minulosti k terénním úpravám. Charakter některých uloženin může ukazovat na destrukci středověké stavby, která se pravděpodobně nacházela v nejbližším okolí sond (mohlo by se jednat i o výplň zasypané části neznámého domu). K novověkým aktivitám lze počítat v sondě S8 zachycenou cihelnou stavbu s. j. 911 (jímka?), stejně jako blíže neurčenou stavbu v sondě S5 (s. j. 903), snad hospodářského charakteru. Za zcela novodobou aktivitu lze považovat stavbu lehčí konstrukce tvořenou zdivem s. j. 907 v sondě S6.

Na základě 9 zjišťovacích sond na parcelách č. 313 a 314 můžeme říci, že daný prostor stále skýtá cenné archeologické situace. Sondy S1–S3 doložily, že povrch zahrady náležející k domu Petrov 2 je tvořen minimálně 1,5 m mocnými, mnohdy značně suťovými, novověkými navážkami. Středověké archeologické situace se mohou nacházet až od této úrovně, spíše však hlouběji. Z pohledu archeologie je zde zajímavý prostor při opěrné zdi, kde jak ukázala sonda S2, se mohou skrývat starší středověké konstrukce. K obnažení historických konstrukcí by mohlo dojít v jižní části zahrady, u domu Petrov 2.

Vedlejší zahrada (parc. č. 313) je položena o něco níže a archeologické situace se zde mohou nacházet již 0,5 m pod dnešním terénem (např. S5, S8). Zde je nutné upozornit na velmi cenné torzo původně středověkého domu (s počátky již ve 14. století), který byl částečně zbořen až na počátku 20. století. Je zřejmé, že z tohoto důvodu musela stavba projít složitým stavebním vývojem, který lze při dnešním stavu jeho dochování blíže objasnit právě jen archeologickým průzkumem. Jeho unikátnost plyne nejen z rozsahu dochování, ale i ze skutečnosti, že se jedná o jeden z posledních známých středověkých domů v Brně, který ještě nemusel ustoupit novější výstavbě (Kolařík–Sedláčková 2016).

Veselá ulice, parc. č. 593/1, 604 (akce A111/2016). Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

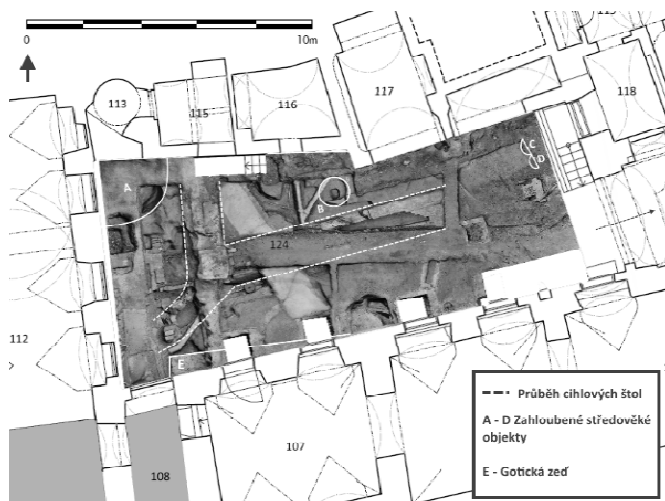

Archeologický výzkum byl vyvolán zemními pracemi, které probíhaly v souvislosti s opravou havárie vodovodního potrubí na Veselé ulici. Výzkum byl omezen pouze na základní ohledání již hotového výkopu. Soustředil se na dokumentaci historických zděných konstrukcí, která proběhla 8. 12. 2016.

Dokumentovány byly segmenty tří historických zdív. Lze je spojovat s historickou zástavbou podél západní linie Veselé ulice. Jedno je možné interpretovat jako vyzdění sklípku nebo „chladírny“, popřípadě odpadní

jímky. Další dvě konstrukce představovaly základová zdiva domu. Jejich dokumentací byl ověřen průběh někdejšího průčelí. Geologické podloží nebylo zaznamenáno ani v maximální dosažené hloubce 2,30 m. Souvrství v prostoru někdejšího městského nejvíce nejevilo známky jemnějšího zvrstvení. Mělo spíše odpadní charakter. Mohlo by se jednat o výplně zahloubené aktivity (suterénu?). V prostoru někdejší ulice bylo možné do jisté míry pozorovat projevy komunikačních vrstev (Zúbek 2016b).

Zelný trh 10, parc. č. 386 (akce A020/2016). Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

První etapa záchraného archeologického výzkumu zahrnovala plochu dvora a část interiéru zadního traktu. Jak ukazuje geologická situace, došlo před stavbou domu k seříznutí svahu pravděpodobně o několik desítek centimetrů, což se odrazilo na dochování starších archeologických terénů. V kontextech se reziduálně objevuje keramika z 1. poloviny 13. století, která se sem dostala pravděpodobně z těchto starších situací.

Plochu dvora protkává velmi hustá síť inženýrských výkopů, což společně se seříznutím svahu ponechává velmi malý

prostor pro dochování středověkých a starších archeologických terénů.

Zániku novověkou činností unikly pouze čtyři zahloubené objekty středověkého stáří (13.–15. století). Dva objekty, téměř zničené novým vodovodem, nelze blíže specifikovat. Loch v severozápadním rohu dvora leží větší částí pod stojící zástavbou. V jeho zásypu se kromě keramiky ze 13.–15. století dochovaly četné zlomky kostěného odpadu z výroby hracích kostek.

V celém půdorysu se tedy podařilo zachytit pouze sloupovou jámu s. j. 505. Z konstrukce, k níž sloupová jáma patřila, je však jediným pozůstatkem. Ze zděných konstrukcí představuje nejstarší relikt gotická kamenná základová zeď, druhotně využitá v základovém zdivu barokního paláce. Jednotlivé kameny ze zdi jsou použity i v nadzemním cihlovém zdivu paláce a průřez ubouranou gotickou zdí můžeme pozorovat i ve stěnách šachet vedoucích do sklepů. Pravděpodobně z 16. století pochází cihlové štolky v interiéru západního traktu a ve dvoře. Klenby ve dvoře se na většině plochy propadly nebo byly proraženy a zasypány materiálem z 19.–20. století. Ostatní datovatelné situace na zkoumaných plochách vznikaly od 19. století po současnost. Další etapa výzkumu, naplánovaná na jaro 2017, zahrne průjezd domu a sklepní prostory.

K. Ú. KRÁLOVO POLE

Kollárova, par. č. 1034, 1035, 1036/1, 1036/2, 1037 (akce A041/2016). Novověk. Klášter. Vesnice. Záchraný výzkum.

V rámci výstavby objektu Rezidence Kollárova proběhl v měsících červnu 2016 záchraný archeologický výzkum. Výzkum se zaměřil především na situace ohrožené stavbou. Plocha staveniště se původně nacházela na mírném svahu orientovaném na východ směrem k toku říčky Ponávky. Prostor staveniště se nachází jihozápadně od bývalého hospodářského dvora kláštera, později velkostatku. Stavba byla vystavěna na místě dříve sнесенých domů řadové zástavby.

Lokalita samotná je situována na mírném svahu sklánějícím se k východu, do údolí Ponávky, která zde tvoří sníženinu – Brněnský úval. Ten v oblasti Králova Pole dosahuje

nadmořské výšky kolem 230 m n. m. (Krejčí 1993). V minulosti bylo údolí Ponávky využíváno hojně k rybníkářství. Jeden z rybníků, patřící přímo kartuziánskému klášteru se nacházel severovýchodně od kláštera. Geologický profil na lokalitě je reprezentován černozeměmi, pod nimiž se nachází třetihorní spraše. Pod zmíněnými sedimenty se nachází šterková říční terasa navazující bezprostředně na třetihorní jíly – tégly. Nadmořská výška původního povrchu v prostoru staveniště se pohybuje kolem 226 m n. m.

Ves Královo Pole je doložena ve 40. letech 13. století zmínkou v zakládací listině herburského kláštera Cella sancte Marie v Brně, vydanou králem Václavem I. snad roku 1240, spíše však až roku 1243 nebo 1244. V listině se stvrzují majetky darované klášteru Oldřichem Černým mimo jiné i v Králově Poli. Po roce 1360 si Královo Pole za poměrně často navštěvované sídlo zvolil moravský markrabě Jan Jindřich, který zde vydal 15 listin. Svůj královopolský „příbytek“ věnoval markrabě před smrtí nově zakládanému klášteru kartuziánů. Vlastní založení kláštera proběhlo někdy mezi lety 1369 a 1376 (Jan 2004, 26–29). Prostor nedalekého kláštera a jeho hospodářského dvora byl několikrát archeologicky zkoumán (souhrnně naposled Holub 2010, 139–151).

Celý prostor záchranného archeologického výzkumu byl po odstranění novověkých konstrukcí a planýrek, začištěn na podloží (spraš a půdní horizont). V jižní části staveniště nebyly zachyceny ani doloženy žádné lidské aktivity. Zato při uliční čáře byly zachyceny zahloubené objekty a reliktu staveb. Jednalo se o soustavu kůlových jam ve východní části parcely tvořící půdorys nadzemní stavby o rozměrech min. 6 × 3 m, orientovanou S–J, datovanou na počátek 17. století. V severozápadní části byly pak odkryty sklepy zahloubené do podloží v superpozici se vstupními šíjemi se schody o rozměrech cca 5 × 3 m a hloubce 1,2 m, datované na počátek 17. století a na počátek 18. století, orientovány byly SZ–JV (starší) a V–Z (mladší). Na dně mladšího sklepa bylo objeveno 5 keramických nádob-hrnců i s obsahem. V západní části byly pak odkryty ještě dva zahloubené sklepy se vstupními šíjemi se schody o rozměrech cca 4 × 2 m a hloubce kolem 1 m. Orientace S–J a V–Z. Oba zachycené sklepy zanikly v druhé polovině 16. století nebo v první polovině 17. století. Ve střední části parcely byl zachycen zahloubený sklep se vstupní šíjí se schody s počátku 16. století orientovaný S–J. Při uliční čáře byly pak ještě zachyceny reliktu zděných novověkých čtvercových staveb, v jednom případě i s cihelnou dlažbou, patrně hospodářského charakteru.

Celkově se v rámci záchranného výzkumu podařilo zachytit několik zahloubených sklepů indikujících novověký skladovací areál snad ve vztahu k blízkému areálu kláštera a velkostatku. Zachycené reliktu zdi přímo odkazují na hospodářské využití prostoru v novověku.

K. Ú. ZÁBRDOVICE

Koliště, parc. č. 647, 648, 649/1, 652/1, 652/3 (akce A060/2013). Doba bronzová, středověk, novověk. Předměstí. Záchranný výzkum.

V létě 2016 se uskutečnila třetí etapa záchranného archeologického výzkumu v proluce ulic Koliště a Vlhká. Etapa severně navázala na plochu exkavovanou v roce 2013, blíže k budově Ředitelství městské policie Brno a křižovatce ulic Cejl a Koliště. Z východu zkoumanou plochu opět ohraničoval dnes již nevyužívaný cihlový kanál pro říčku Ponávku, vybudovaný mezi lety 1882–1884. Výzkum doložil přítomnost koželužské výroby. V době uzavírky letošního čísla Přehledu výzkumů je výzkum ve fázi zpracování a čtená data, včetně dendrochronologických a osteologických, zatím nejsou k dispozici. Jedná se tedy pouze o předběžné shrnutí nejdůležitějších situací. Prostor, kde se archeologický výzkum odehrál, se nachází v povodí Ponávky, nad soutokem se Svitavou. Geomorfologicky se jedná o plochu říční nivy na pravobřeží Svitavy.

Od středověku byl areál součástí prstence brněnských předměstí utvářeného od 13. století. Jeho hranici z východu vymezovala právě Ponávka. Území, kterého se výzkum dotkl, tedy leží na samém okraji druhé předměstské čtvrti (*Secundumquartale extra civitatem*). Čtvrť se též nazývala Před Měnínskou branou (*Extra Menesensem*) nebo Koželužská (*Quartale Cerdonum*). K polovině 14. století se zde mimo jiné jmenují ulice Jirchářská (*Platea Irchariorum*) a Koželužská (*Platea Cerdonum*; Vičar 1966, 231). Vedle koželuhů a jirchářů byli ve čtvrti usazeni například koláři, drobní pekaři, řemenáři, tkalci a vlnaři (Holub 2013, 5).

Vývoj brněnských předměstí utlumily vojenské operace konce 14. století, které v okolí Brna probíhaly v souvislosti s markraběcími válkami a pak i husitské a česko-uherské války ve století následujícím. Naprostou katastrofu znamenalo dvojitý švédské obléhání v letech 1643 a 1645. Již před prvním švédským obléháním roku 1643 dalo samo město vypálit a strhnout budovy, které by ztěžovaly přehled obránců a umožňovaly Švédům snazší a krytý přístup. Ještě citelnější byly přípravy na druhé švédské obléhání roku 1645. Vlastní vojenské akce pak katastrofální postižení předměstí dovršilo. I přes tyto nepříznivé zásahy se však osídlení na břehu Ponávky vyvíjelo a vyvíjí kontinuálně od 2. poloviny 13. století dodnes (Holub 2013, 6; Kuča 2000, 55–58).

Ponávka v minulosti výrazně ovlivňovala přírodní prostředí dané lokality. Z geologické a archeologické nálezové situace vyplývá, že celá oblast byla v průběhu středověku a novověku výrazně ovlivňována vodou a to jak povrchovou, tak podzemní. Především na levobřeží Ponávky působil vodní tok tak výrazně, že nebylo vhodné pro osídlení. Tvořily jej tak pravděpodobně pouze periodicky zaplavované mokřadní louky. Na pravém břehu říčky je v archeologické nálezové situaci patrná snaha o vymezení říčního koryta umělými úpravami (Holub 2013, 12–13).

Právě tyto úpravy koryta představují nejvýraznější archeologické památky zachycené při exkavaci. Během etapy 2013 se podařilo zachytit část vlastního koryta Ponávky včetně umělých přehrazení, pod nimiž se kumulovalo značné množství kdysi poztrácených či vyhozených předmětů nejen z keramiky, ale i barevných a drahých kovů i organických materiálů. Na úseku zkoumaném v roce 2013 se mladší zatrubnění vychylovalo o pár metrů východněji než původní koryto Ponávky, kdežto v části odkryté v letošním roce už cihlový kanál z konce 19. století přesně kopíroval původní tok a podařilo se tedy zachytit pouze soustavy kůlů vymezujících pravý břeh, nikoliv už vlastní koryto.

Dominantu etapy z roku 2016 představuje uměle vybudované boční rameno vyvedené z hlavního koryta. Vzhledem ke stavu vyhodnocení dendrochronologických dat lze výstavbu bočního kanálu zatím datovat pouze ante quem keramikou ze 14.–15. století nalezenou u dna. Stěny koryta

tvoří proutěný výplet. V jižní části byla na dno příčnými trámkami přichycena min. 2 m dlouhá a 60 cm široká dřevěná deska.

Mezi hmotnými nálezy nejen z výplně koryta, ale i okolních situací drtivě převažují kosterní pozůstatky zvířat, konkrétně horní části lebek s rohy. Tyto části skeletu představují typický odpad ze zpracování surových kůží. Původ koryta je nepochybně nutné hledat právě ve spojitosti s tímto řemeslem. Koželužské řemeslo spotřebovalo v provozu značné množství vody a zároveň zpracovávané kůže silně páchly, proto bylo vyčleněno na předměstí.

Pro tradici tohoto řemesla na lokalitě svědčí nejen jméno čtvrti, ale také četný kostěný odpad se stopami po sekání a odřezávání, který je početný ve všech stratigrafických úrovních. Surové kůže, které z jatek přicházely do koželužny se zbytky lebky a končetin (odsekané spodní části falangů jsou na lokalitě rovněž hojně zastoupeny), se po stažení až několik

měsíců postupně máčely v lázních připravovaných z rostlinných tříslovin, vápna, ale i močůvky a dalších silně aromatických činidel. Lázně mohly mít podobu prosté jámy, dřevěné kádě či cihlové nádrže. Na zkoumané ploše se dochovaly pozůstatky tří dřevěných kádí zapuštěných do země s vrstvou vápna na dně. Dvě z nich se dle zásypu přestaly používat před nebo v průběhu 16. století, třetí keramikou nelze datovat. Více vypovídá dendrochronologické datování den kádí.

Dalším dokladem práce s kůžemi je vrstva s četnou příměsí útržků špatně dochované kůže představující pravděpodobně výrobní odpad. Vrstva sama neobsahovala keramický materiál a ležela na rovněž sterilní fluviální uloženině, která na lokalitě představuje podloží nezasazené sídelní aktivitou. Odpadní vrstva překrytá uloženinou ze 14.–15. století tedy patří k počátkům středověkého osídlení lokality. Zjišťovací sondou bylo odhaleno, že fluviální sediment beze stop antropogenní činnosti dosahuje mocnosti 2 m. V této hloubce se začaly objevovat ojedinělé zlomky keramiky z doby bronzové.

Ve srovnání s obvyklým vyobrazením tradiční koželužny s desítkami kádí, jaké známe například z marockých čtvrtí, nejsou tři nalezené objekty na provoz koželužského řemesla zdaleka dostačující, avšak v kombinaci s nálezem kostěného odpadu, zbytky kůží, vápna a v neposlední řadě s historickými prameny a názvem čtvrti můžeme říci, že plocha výzkumu zasáhla pravděpodobně okrajovou část koželužského areálu. Nelze však vyloučit ani jiný než koželužský původ reliktní. Další bádání bude proto provázet i snaha posoudit (i za pomoci historických pramenů) další řemesla, která by mohla mít podobný projev jako koželužství a nacházet se ve zkoumané oblasti.

K. Ú. ŽABOVŘESKY

Minská, Horova a Bráfova, parc. č. 624, 2061/1, 3300, 3403/5 a další (akce A086/2014). Novověk. Vesnice. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl započat společností Archaia Brno o. p. s. na konci roku 2014 a ukončen na začátku roku 2016. Záchranný archeologický výzkum se prováděl formou dohledu nad výkopovými pracemi. Prováděl se v celém rozsahu na ulici Minská, Horova a Bráfova. Jednalo se o výměnu kolejíště a nové povrchy vozovky, rekonstrukci inženýrských sítí a další výkopové práce.

Ves Žabovřesky (Sebrowitz) byla původně zeměpanská ves a již před rokem 1314 se stala šlechtickým statkem, neboť se zde uvádí alodiální dvůr. Statek později střídavě drželi brněnští měšťané a drobná šlechta. V polovině 14. století jej vlastnil měšťan Henslin Eberhard, jehož synové jej prodali roku 1366 mistru hvězdáři Ulrichovi z Vestfálska, jeho synovi a bratrovi. Statek tehdy tvořila ves Žabovřesky s tvrzí, vinice, pustý (Kamenný) mlýn na Svratce, právo viničných hor ke statku příslušných, pole, louky, pastviny a břeh řeky Svratky. Následně statek roku 1379 koupil Aleš a Beneš z Manic. Poté roku 1398 jeho bratr Štěpán prodal vše Jindřichovi, Artlebovi a Prockovi z Říčan. Roku 1415 prodali bratři z Říčan Atlebu Klepařovi z Modřic tvrz Žabovřesky se vsí, mlýn a alodiální dvůr s lidmi úročnými, robotami a jiným příslušenstvím. Potom se až do poloviny 15. století vlastníci často střídali. K roku 1445 je ve vsi připomínána kaple. Postupně majetek ve vsi přecházel do rukou královopolského kláštera. Na rozkaz krále Matyáše byly Žabovřesky roku 1469 klášteru zapsány do zemských desek, čímž byly připojeny k panství Královo Pole, u něhož zůstaly až do roku 1848. Tvrz v Žabovřeskách zanikla za česko-uherských válek a k roku 1490 se uvádí jen tvrzíště. Východně od Žabovřesek byla roku 1784 založena osada Vinohrádky (Kuča 2000, 606–613).

Ves Vinohrádky (Weinberg) byla založena roku 1784 po aboliaci robot podél silnice z Žabovřesk do Brna (Horova ulice) na pozemcích patřících zrušenému vrchnostenskému dvoru Žabovřesky. Pozemky byly rozděleny za plat podle výměry a bonity půdy. Vinohrádky patřily k panství Královo Pole. Ves tvořila oboustrannou ulicovou zástavbu podíl dnešní Horovy ulice v úseku od poloviny vzdálenosti mezi Královopolskou a Blatného ulicí přibližně po začátek Burianova náměstí. Území bylo po délce rozparcelováno na stejně široké parcely, na nichž vznikly samostatně stojící předměstské usedlosti často složité dispozice. Roku 1843 se Vinohrádky staly osadou Žabovřesek a v 90. letech 19. století začal bouřlivý stavební vývoj do podoby, jak ji víceméně známe dnes (Kuča 2000, 597–598).

Stará cesta z města Brna přes Hartlůvku (později Malou Novou Ulici) za městem mírně stoupala na ploché sedlo v místě Tábora, potom prudce klesala do ploché nivy Svratky (Horova ulice). V místech, kde začala opět stoupat (Štursova ulice) přes výběžek Kozí hory do Komína a dále k Veveřímu hradu, vznikla ves Žabovřesky a v jejím sousedství ves Manice. V těchto místech přetínala veverskou cestu mírně svažité cesta z Králova Pole do Jundrova (Sochorova ulice). V Žabovřeskách existoval alodiální dvůr, tvrz a kaple. Na I. vojenském mapování je ještě zakreslen žabovřeský dvůr, který byl roku 1782 rozparcelován, a později tam vznikla osada Vinohrádky (Kuča 2000, 613).

Záchranný archeologický výzkum sledoval průběžně všechny výkopové práce prováděné v ulicích Minská, Horova a Bráfova. Průběžně byla prováděna fotodokumentace odkrytých stěn výkopů a byly fotograficky dokumentovány profily těchto výkopů.

Základním poznáním záchranného výzkumu bylo, že ulice Minská až po Burianovo náměstí byla již v minulosti terénně upravena. Patrně k tomu došlo při vyrovnávání sklonu novověké cesty, nebo až při budování tramvajové trati. V horních částech Minské ulice byly ve výkopech poměrně mělce zachyceny pod podložní spraší také třetihorní tégly, které se většinou nachází daleko hlouběji pod zemí.

Ve východní části ulice Horova byl terén rovněž v minulosti upraven (odebrán), kvůli sklonu svahu. Ve střední a západní části ulice Horova byl pod novodobými vyrovnávkami povrchu komunikací zachycen půdní typ a sprašové podloží. Při západní části ulice Horova, od křižovatky s ulicí Kovařovicovou, byl při skrývce zachycen relikt patrně novodobé kamenné štetové cesty, patrně druhotně využitý jako podklad pod novodobou vozovku. Před domem č. p. 38a a 40 na ulici Horova byly při skrývce zachyceny relikt zděných zdí. Jednalo se o kamennou zděnou patrně základovou zeď, orientovanou směrem východ–západ o zachycené délce 2,5m. Nedaleko ní pak byla zachycená zděná cihelná zeď, patrně nadzemní, orientovaná rovněž východ–západ, o zachycené délce 4m. Obě tyto zdi se však nacházely pod niveletou založení stavby, proto byly pouze fotograficky zdokumentovány. Indikují patrně nějakou menší novodobou stavbu ve vozovce. Ve zbytku ulice se již podobné relikt zdi nevyskytly.

Obdobná situace byla také v ulici Bráfova, kde se pod novodobou vozovkou nacházela zachovaná vrstva černoze nasedající na sprašové podloží. Ve stěnách výkopu nebyly zachyceny žádné archeologické situace.

Záchranný archeologický výzkum pečlivě sledoval provedené výkopové práce a lze konstatovat, že v ulici Minské lze nejspíše zcela vyloučit přítomnost archeologických terénů. Důvodem je v minulosti provedená úprava svahu, která zcela odstranila vrstvu černoze i část sprašového podloží.

V Ulici Horova nebyly archeologickým dohledem zachyceny žádné archeologické situace ve stěnách prováděných výkopů. Pouze v západní části ulice byly při skrývce vozovky před domem č. p. 38a-40 byly zachyceny relikt patrně novodobé stavby či staveb. Nelze však do budoucna vyloučit přítomnost archeologických terénů pod niveletou založení nové vozovky.

Literatura

- Borský, P. – Holub, P. – Merta, D. 2015: Brněnská stínadla. K historické topografii Hory sv. Petra a historii domu Petrov č. 275/1. In: Archivum amicus historici est. Sborník příspěvků k životnímu jubileu Hany Jordánkové, Brno: AMB, 47–72.
- Borský, P. – Holub, P. – Merta, D. – Peška, M. 2006: Petrské návrší v Brně – poznámky k vývoji zástavby, Dějiny staveb 2006, 200–212.
- Černá, L. – Zúbek, A. 2016: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Rekonstrukce fasády budovy Ústavního soudu a s ní související sanace sklepních prostor budovy Ústavního soudu“. Brno, Joštova 625/8. Rkp. nálezové zprávy č. j. 10/16. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Holub, P. 2010: K lokalizaci letního sídla markraběte Jana Jindřicha v Brně – Králově Poli, Archaeologia historica 36/1, 139–151.

- Holub, P. – Zůbek, A. 2013: Brno, Koliště, Vlhká: Edison center. Nálezová zpráva o provedení zjišťovacího výzkumu. Rkp. nálezové zprávy č. j. 01/13. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno o. p. s.
- Holub, P. – Kolařík, V. – Kováčik, P. – Merta, D. – Peška, M. – Sedláčková, L. – Zapletalová, D. – Zůbek, A. 2003: Systematický archeologický výzkum města Brna, Forum urbes medii aevi I, 57–97.
- Jan, L. 2004: Ves a klášter ve středověku (1240–1526). In: Řepa, M. (ed.), Dějiny Králova. Brno, 26–29.
- Kolařík, V. 2016: Jezuitská 13. Zjišťovací archeologický výzkum, TD ze zjišťovací archeologického výzkumu uložená v archivu Archaia Brno o. p. s.
- Kolařík, V. – Sedláčková, L. 2016: Zjišťovací archeologický výzkum v prostoru zahrad mezi domy Petrov 1 a 2, NZ č. j. 06/16 uložená v archivu Archaia Brno o. p. s.
- Krejčí, J. 1993: Geologické a fysickogeografické poměry na území města Brna, Brno v minulosti a dnes 11, 129–220.
- Kuča, K. 2000: Brno. Vývoj města, předměstí a připojených vesnic. Praha–Brno.
- Merta, D. – Peška, M. 2006: Městská archeologie, památková péče a žijící město, Zprávy památkové péče 66/2, 123–126.
- Procházka, R. a kol. 2011: Dějiny Brna 1. Od pravěku k ranému středověku. Brno.
- Vičar, O. 1966: Místopis Brna ve 14. století (Předměstí). Brno v minulosti a dnes 8, 226–273.
- Zůbek, A. 2016a: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Rekonstrukce SCZT pára - HV – přepojení objektu Brno – Nádražní 10, Bašty 2“. Rkp. nálezové zprávy č.j. 9/16. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Zůbek, A. 2016b: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě Brno – Veselá ulice – havárie vody. Rkp. nálezové zprávy č. j. 17/16. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.

2.3 ZAV společnosti Archaia Brno o. p. s. – pracoviště Jihlava

Rekonstrukce Mariánského náměstí v Počátkách

Záchranný archeologický výzkum při rekonstrukci Mariánského náměstí v Počátkách přinesl široké spektrum informací o vývoji a historii města ve středověku a novověku. K nejstarším situacím náleží zahroubený objekt č. 1539 a pyrotechnologické zařízení č. 1540, které datujeme do 13. a počátku 14. století. Keramický materiál je typově a datačně shodný se suterénem s. j. 0518 z Palackého náměstí. Lze předpokládat, že původní středověké počátecké náměstí (žlutě) bylo v pozdním středověku přetnuto vedví a severní polovina byla uzavřena kamennou hradbou, zatímco z jižní poloviny vzniklo neopevněné předměstí, později Mariánské a Riegerovo náměstí.

Třešť – Fritzova ulice

Při rekonstrukci silnice západně od kostela sv. Martina byl dokumentován profil výkopu s několika úrovněmi štětových komunikací a dorovnávkových vrstev převážně z novověku až 20. století. Na bázi profilu byla zachycena vrstva z vrcholného středověku s velkým množstvím tesařského odpadu.

Pacov – Hronova č. p. 273

Při stavební rekonstrukci byly zdokumentovány novověké požárové horizonty související s velkými požáry v Pacově v 18. století. Ve dvoře domu byla zachycena část jímky s kuchyňskou keramikou z raného novověku.

Pacov – Karmelitánská ul.

Ve výkopech pro kanalizaci byla dokumentována vápenická pec s dvěma tahovými kanály a několik jam na hašení vápna. Zachycené situace souvisí s přestavbou renesančního zámku na karmelitánský klášter v 1. polovině 18. století.

3. DALŠÍ VĚDECKÁ A VÝZKUMNÁ ČINNOST V ROCE 2016

Součástí práce odborných pracovníků naší společnosti zůstává vědecká a výzkumná činnost a další vzdělávání v oboru. Tyto aktivity vedou nejen k dlouhodobému zkvalitňování metodiky terénního výzkumu a jeho následného zpracování, ale i k vlastnímu zpracovávání jednotlivých výzkumů do formy odborných publikací. Prostředky na tuto činnost se snaží pracovníci společnosti získávat: 1) z externích zdrojů (veřejné soutěže o grantové programy a programové projekty); 2) dále je tato činnost hrazena v rámci fáze zpracování jednotlivých výzkumů, systematicky však sleduje odborné cíle v jednotlivých výzkumných oblastech (např. paleobotanický výzkum, geologický a geoarcheologický výzkum atd.). Komplexní zpracovávání těchto dílčích výsledků z jednotlivých výzkumů je zařazeno mezi Interní výzkumné projekty schválené odbornou radou společnosti.

Pracovníci naší organizace jsou také podporováni v dalším oborovém univerzitním vzdělávání, zvláště v magisterských a doktorských studijních programech. V září dokončil doktorské studium Mgr. Marek Peška (Ph.D.), v lednu magisterské Bc. Pavel Staněk (Mgr.), studenty doktorského programu jsou: Mgr. Miroslav Dejmal, Mgr. Petr Holub, Mgr. Šimon Kochan, Mgr. Václav Kolařík, Mgr. Lenka Sedláčková a Mgr. Jakub Těsnohlídek (všichni obor archeologie ÚAM FF MU).

3.1 Projekty řešené za podpory grantových agentur

3.1.1 DF13P01OVV005 Historické využívání krajiny Českomoravské vrchoviny v pravěku a středověku

Rok 2016 byl závěrečným rokem grantu. Z našich zaměstnanců se na grantu podíleli Petr Hrubý (sekce Výrobní a těžební areály), a dále účastníci Marek Peška (Středověké vesnice), David Merta (Středověké vesnice), Miroslav Dejmal (Feudální sídla), Václav Kolařík (Středověké vesnice) a Petr Hejhal (Pravěké osídlení, výrobní a těžební areály). Zaměstnanci naší společnosti se pracovali na plnění databáze, přípravě výstavy a finalizaci výstupů.

Během roku se podařilo dokončit tyto výstupy: Památkový postup „Identifikace a dokumentace jako základ památkové ochrany předindustriálních montánních areálů“ (P. Hrubý a kolektiv), realizovat výstavu a katalog „Historická krajina Českomoravské vrchoviny. Osídlení od pravěku do sklonku středověku.“ (za naší společnost M. Dejmal, P. Hrubý); publikovat články „Opevnění v poloze "Na šancích" u Ledče nad Sázavou“ (M. Dejmal a kolektiv); „Sídliště z mladší a pozdní doby halštatské u Lažínek (Kraj Vysočina)“ (P. Hrubý a kol.); „Archeometalurgie a geofyzika středověkých areálů zaměřených na produkci drahých kovů“ (P. Hrubý a kol.)

Jedním z hlavních výstupů projektu pak byla funkční geodatabáze a z ní vypracované certifikované odborné mapy, přičemž naši pracovníci se podíleli na mapách Výrobní a těžební areály a Feudální sídla.

3.1.2 GAČR P 405/12/1411 Renesanční sklo a počátky barokního sklářství v archeologických nálezech regionu středního Podunají

V roce 2013 byl zahájen tříletý projekt podporovaný GAČR, jenž byl zaměřen na problematiku skleněných předmětů denní potřeby z období renesance. Řešitelkou projektu je PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc.

Práce na projektu „Renesanční sklo a počátky barokního sklářství v regionu středního Podunají, GAČR P 405/12/1411“ se v letech 2012–2015 zúčastnil kolektiv pracovníků, složený z řešitelky Hedviky Sedláčkové za Archaia Brno o.p.s. a Danu Rohanovou za Vysokou školu chemicko-technologickou v Praze. Slovenskou část regionu zastupovali Branislav Lesák a Petra Šimončíčová Koošová z Mestského ústavu ochrany pamiatok v Bratislave, Dolní Rakousko Kinga Tarcsay z Museen der Stadt Wien – Stadtarchäologie Wien. Pasáže o historickém pozadí výskytu skla v Brně a Bratislavě připravili Dana Zapletalová (Archaia Brno o. p. s) a Frederik Federmayer (FF Univerzita Komenského v Bratislave). Technické práce na úpravách kresebné dokumentace a přípravě obrázků zajišťovala průběžně Lenka Sedláčková z Archaie Brno o. p. s., fotodokumentaci nálezů, které jsou většinou uloženy v Muzeu města Brna, prováděl Miloš Strnad z této instituce.

Smyslem a cílem projektu bylo shromáždit reprezentativního vzorku renesančního a barokního skla z archeologických výzkumů v poměrně malé oblasti středního Podunají, zahrnující jižní Moravu, západní Slovensko a část Dolního Rakouska, která byla po roce 1526 spojena do jednoho státního celku – Rakouské monarchie. Následné vyhodnocení nálezů mělo prezentovat specifika jednotlivých oblastí v kontextu historického vývoje renesančního skla i přechod ke sklu v době baroka. Metodami vyhodnocení byl typologický rozbor nálezů i chemické složení skla. Obě metody se vzájemně podporovaly a měly stejný význam.

V první řadě bylo nutné shromáždit a dokumentovat materiál především z Brna, Bratislavy a Vídně. Z Brna byly dokumentovány nálezy z 55 objektů na 24 parcelách; z Moravy byl dále zahrnut materiál z Kroměříže, Mikulova, Olomouce a Prostějova, z novokřtěnského dvora ve Strachotíně, z hradů/zámků Buchlov, Lukov a Veselí nad Moravou a ze sklárny v Pustých Žibřidovicích a Olomučanech. Z Bratislavy byly zpracovány nálezy ze 13 objektů na 11 parcelách (včetně Bratislavského hradu) a byl zahrnut nově zpracovaný materiál z kúrie v Častej, z Vídně z 10 objektů na sedmi parcelách. Do celkového kontextu byly zahrnuty dříve publikované nálezy z několika dolnorakouských hradů a zámků a zejména soubor ze sklárny v Reichenau im Freiwald. Ve většině se však jednalo o nově zpracované a nepublikované nálezy se zahrnutím dříve zveřejněných.

Materiál pocházel ze závěru 15. až 2. poloviny 18. století s těžištěm mezi léty ca 1550–1750. Vývojové tendence v tvarech i složení skla „od gotiky k renesanci“ doložilo několik nových souborů z 1. poloviny 16. století jak z Brna, tak z Bratislavy, přičemž z Bratislavy byly kompletně zpracovány a publikovány i nálezy středověkého skla (ca 1200–1550); z Moravy i Dolního Rakouska středověké sklo bylo zpracováno a publikováno již dříve. Pro porozumění vývoje v časovém sledu i širším evropském kontextu nelze dějiny skla posuzovat pouze v úzce vymezeném úseku jak časovém, tak územním. Z důvodu seznámení se se sklem v okolních zemích navštívily řešitelky Budapešť, Visegrád a Pomáz v Maďarsku (2. polovina 15. – 1. polovina 16. století) a Hall v Tyrolích (1534–1635), kde se seznámily s doklady, významnými pro vývoj středoevropského skla.

Z uvedených cest do Maďarska i Rakouska získaly nejen poznatky o typech skla, ale i o jeho výrobě, konkrétně ve sklárnách v Pomázu, Visegrádu a Hall. Díky laskavé vstřícnosti vedoucích výzkumů a muzeí řešitelky obdržely rovněž několik desítek vzorků pro chemické analýzy skla z výše uvedených lokalit, které doplnily soubor 556 nově provedených analýz vzorků z lokalit na Moravě, v Bratislavě a Vídni a umožnily tak srovnání i stanovení provenience.

Sklo v renesanci mimo Itálii bylo zásadně ovlivněno tvarovým i technologickým vývojem v Benátkách, který byl zahájen na počátku 2. poloviny 15. století. Vývoz luxusního benátského skla do okolních zemí je v archeologických nálezech doložen jen vzácně; z hlediska zkoumaného regionu pocházejí nejčtenější nálezy nádob z území dnešního Maďarska včetně dnešního Slovenska a to zejména z doby vlády Matyáše Korvína (1459–1490). Významný soubor nejméně 11 nádob byl doložen v Bratislavě, na Moravě několik nádob benátské provenience pochází z Brna a Olomouce, v dalších zemích, mimo vládu Matyáše Korvína, zatím nebyly zjištěny.

Benátské sklo v novém stylu zároveň inspirovalo a ovlivňovalo i tvarovou náplň skláren, opět především v Uhrách, jak ukazují nálezy ze skláren v Pomázu a Visegrádu, ale i z královských rezidencí v Budě, Visegrádu a dalších sídel. Odraz benátské výroby je patrný i na některých výrobcích a zejména v oživení výroby skla na Moravě a to rovněž v době, kdy Morava byla součástí Uherského království.

Přechodu k čistě renesančnímu stylu je v náplni odpadních jímek patrný kolem poloviny 16. století. Styl se stal jednotný v celé Evropě, ovšem s odlišnostmi poplatnými předchozímu vývoji i současné ekonomické a politické situaci. Rozdíly mezi jednotlivými oblastmi Středního Podunají můžeme nejlépe demonstrovat na pohárech, které se v renesanci staly hlavním tvarem nápojového skla. Vzhledem k tomu, že i regionální výroba kopírovala nebo napodobovala benátské poháry a pokrok v technologii výroby umožňoval i regionálním sklárnám vyrábět kvalitní téměř bezbarvé sklo, pomohly v řadě případů chemické analýzy určit nejasnou provenienci.

Z hlediska importovaného skla se nejvíce benátského skla, především pohárů, nachází v Bratislavě, této době sídlí řady císařských institucí a úředníků. V Brně byly doloženy dva benátské poháry, ve Vídni mezi analyzovanými nádobami žádný. Na druhé straně v Brně (a na Moravě) pozorujeme velmi široké spektrum především levných pohárů z nazelenalého skla a to jak ve tvarech kup, tak dříků. Také na dražších pohárech, které mají dříky foukané do reliéfních forem, vidíme mnohem větší variabilitu vzorů dříků než v Bratislavě nebo Vídni. Zajímavé je, že na benátských pohárech jsou známy jen dva – tři reliéfní vzory na dřících, kdežto na pohárech z Brna a Olomouce bylo doloženo nejméně osm vzorů (z toho patrně jeden benátský), v Bratislavě šest vzorů (z toho dva benátské) a ve Vídni pouze tři vzory patrně regionálního původu. V Brně a Vídni se vyskytuje barevné sklo (modré, fialové, červené opakní) i sklo zdobené barevnými emaily nebo ryté diamantovým hrotem, které z Bratislavy v podstatě neznáme. Rozdíly jsou evidentně dány nejen možnostmi dovozu z Benátek a sociálního statutu uživatelů, ale možnostmi zásobování z domácích/regionálních skláren.

Množství zpracovaného materiálu z Moravy dovoluje konstatovat, že zřetelné rozdíly byly i v náplni Brna a Olomouce/Opavy, kde absenci a výskyt číšek lze spojovat s větším odběrem skla ze skláren v Čechách. V Brně – Olomouci – Opavě byl konstatován velmi malý výskyt barevného skla, které bylo naopak poměrně hojné na lokalitách v oblasti novokřtěnských sídel na jižní Moravě.

V Bratislavě z dosud nejasných historických příčin sobory s renesančním sklem se vyskytují do roku ca 1620 a znovu se sklo objevilo teprve kolem 1670/80. Přechod k baroknímu stylu ve skle byl dobře dokumentován na nálezech z Brna, odkud pocházejí datované nálezy z průběhu celého 17. století. Po ca 1620 je patrné nápadné zchudnutí souborů, ze kterých mizí výrobky vyšší kategorie, jako již zmíněné poháry s reliéfními dřívky, nadále se však vyskytuje množství užitého skla, zejména zásobních lahví. Po polovině 17. století se začínají objevovat nové typy nápojového skla a číšky, dříve ojedinělé, se nyní stávají hlavním typem. Objevuje se také nový způsob výzdoby prováděné brusným kotoučkem, tzv. sklo řezané/broušené, které se ovšem do odpadních jímek dostalo jen vzácně.

Po roce 1700 se setkáváme pouze se sklem v barokním stylu s minimálními rozdíly v rámci regionu. V Bratislavě se však v užitém skle zřetelněji projevuje produkce skláren na dnešním Slovensku.

K chemickému složení skla:

V práci jsme se zabývali sklem vyrobeným převážně renesanční a barokní technologií. Avšak bez pochopení gotické technologie (studované zejména na nálezech skla z Bratislavy) by nebyl srozumitelný další vývoj sklářských technologií. V období gotiky (od počátku 14. století až do poloviny 16. století) se k tavení skla využívaly pouze tři suroviny: písek/oblázky, bukový popel a potaš z něj připravená (loužením v horké vodě a jejím následným odpařením). Ve sklářské technologii v období renesance – tedy od poloviny 16. do první poloviny 18. století jsme identifikovali tři důležité změny. První zásadní změnou byl přídavek vápence (CaCO_3) do sklářského kmene. Renesanční sklářský kmen byl připravován ze čtyř surovin: písek/křemenné oblázky, bukový popel, potaš a vápenec. Tato technologie se využívala až do druhé poloviny 17. století. Koncem 16. století byla postupně do sklářských kmenů přidávána kuchyňská sůl (NaCl) za účelem vyčeření skla, o čemž se zmiňují i dochované sklářské receptáře. Na přelomu 17./18. století se přestal používat nečištěný bukový popel a využívala se pouze potaš z něj vyrobená. Čeření pomocí NaCl se utlumilo a nahradil ho arsenik (As_2O_3). Touto významnou změnou se docílilo toho, že barokní sklo připomínalo horský křišťál. Samozřejmě, jednotlivé technologie se zaměřovali novými postupně a např. i v baroku se stále vyrábělo sklo i starší renesanční technologií. Nazelenalé sklo bylo využíváno pro „lacinější“ výrobky jakými byly lahve nebo okenní sklo. Zásadní změny sklářských technologií (složení a poměry surovin ve sklářském kmeni) se v oblasti Podunají odehrávaly souběžně s celým regionem Čech a Moravy.

Byly vypočteny i poměry surovin ve sklářských kmenech z jednotlivých období, což bylo možné pouze díky velkému množství analýz dobře datovaných skel a také znalosti složení sklářských surovin. Protože sklářských receptářů se zachovalo pouze minimum (a když, tak většinou až z přelomu 17. a 18. století) jsou vypočtené poměry surovin velmi cenné pro poznání dávno zaniklých sklářských technologií.

Pomocí chemických analýz se povedlo jednoznačně identifikovat sklo importované a srovnat se sklem, které bylo v téměř identickém stylu vyrobeno z regionálního skla. Čilý obchod regionu panoval jistě s Benátkami a pravděpodobně i s Antverpami nebo Amsterdamem. Díky vzorkům skla získaným z Pomázu nedaleko Budapešti bylo zjištěno, že do Brna a Kroměříže bylo přivezeno sklo z Uher (dnešní Maďarsko). Dalším zajímavým zjištěním bylo, že okenní sklo nalezené na místě zaniklé sklárny v Hall nedaleko Innsbrucku mělo stejné složení jako několik okenních skel nalezených v Brně. Avšak, v archeologických nálezech stolního skla v Brně jsme zatím neztotožnili sklo produkované v renesanční sklářské dílně v Hall.

V rámci grantu bylo v laboratořích VŠCHT zrestaurováno 64 nádob různých tvarů (číše, poháry, džbány...) a velká část z nich byla vystavena v Bratislavě na výstavě „Čo sa rozbilo v prešporských domácnostiach?“. Výstava se setkala s velkým ohlasem.

Type	Date	BRNO/South Moravia	BRATISLAVA	VIENNA/Lower Austria
Ia	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
Ib	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
Ic	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
II.1a	Ca. 1550-1650			
II.1b	Ca. 1650-1700			
II.1c	Ca. 1700-1750			
II.2	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
II.3	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
II.4	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			

Type	Date	BRNO/South Moravia	BRATISLAVA	VIENNA/Lower Austria
	Ca. 1700-1750			
II.5	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
III.1a	Ca. 1550-1650			
III.1b	Ca. 1650-1700			
III.1c	Ca. 1700-1750		 	
III.2	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
III.3	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700		 	
	Ca. 1700-1750			
IV.1a	Ca. 1550-1650			
IV.1b	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
IV.1c	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
IV.1d	Ca. 16th/17th centuries			
IV.1e	Ca. 1550-1650			

Type	Date	BRNO/South Moravia	BRATISLAVA	VIENNA/Lower Austria
IV.1f	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1670/80			
IV.2a	Ca. 1550-1620			
IV.2b	Ca. 1550-1620			
IV.2c	Ca. 1550-1620			
IV.3	Ca. 1700-1750			
V	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
VI	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
VII.1	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
VII.2	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			

Type	Date	BRNO/South Moravia	BRATISLAVA	VIENNA/Lower Austria
VII.3	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
VII.4	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
VII.5				
VIII	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			
IX	Ca. 1550-1650			
	Ca. 1650-1700			
	Ca. 1700-1750			

3.2 Interní výzkumné projekty

3.2.1 Interní projekt „Dendrochronologické datování a mikroskopické určování archeologických dřev z archeologických výzkumů společnosti Archaia Brno“

Tento projekt je zaměřen na datování archeologických nálezů a situací prostřednictvím chronologického určení dřev a výrobků z něj. Díky němu se prohlubuje interdisciplinární spolupráce archeologie s obory sdruženými pod pojmem nauka o dřevě. Výstupem projektu jsou identifikované vzorky dřev a dendrochronologické datování archeologizovaných dřev. Výsledky dendrochronologických analýz jsou využívány pro tvorbu národních a lokálních standardních chronologií. Určování druhů dřev přispívá k poznání dřevin v našem regionu v období po poslední době ledové. Tento projekt plynule navazuje na dlouholetou spolupráci (od roku 1998) mezi Archaia Brno o. p. s a Ústavem nauky o dřevě na Fakultě lesnické a dřevařské Mendlovy univerzity v Brně v současnosti reprezentované především **ing. Michalem Rybníčkem, PhD.** Více viz **URL: <http://www.dendrochronologie.cz/>**.

3.2.2 Interní projekt „Sklo středověkého a renesančního Brna“

Interní projekt pracovním nazvaný "sklo středověkého a renesančního Brna" byl zahájen v roce 2000 v souvislosti se zpracováváním starších nálezů skla a nových nálezů z prostoru Velkého Špalíčku v Brně. Vedením projektu byla pověřena externí spolupracovnice naší společnosti **PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc.** V letech 2006 až 2008 bylo zpracování brněnského skla financováno z grantových prostředků Grantové agentury ČR, projekt č. 404/07/0004, který dále pokračuje ve vlastní režii.

3.2.3 Interní projekt „Geologie Brna“

Geologický reliéf je významným faktorem ovlivňujícím vývoj osídlení a při ZAV lze tento proces zaznamenat. Proto již třetím rokem probíhá realizace interního projektu „**Vývoj terénního reliéfu na území statutárního města Brna**“. Jak název napovídá, jedná se o systematický geologický průzkum věnovaný tomuto tématu na území Brna. V loňském roce proběhla řada dílčích výzkumů v rámci jednotlivých ZAV. Velký důraz je kladen na mikromorfologii terénu v souvislosti s interpretací funkčnosti konkrétních zkoumaných objektů.

Externími spolupracovníky na projektu jsou **Mgr. Aleš Bajer, Ph.D.** (MZLU Brno), **Mgr. David Buriánek, Ph.D.** (Česká geologická služba) a **Mgr. Milan Geršl** (Česká geologická služba). Projekt bude probíhat i v následujících letech.

3.2.4 Interní projekt „Počítačová podpora v archeologii“

Archeologie se v dnešní době, stejně jako další vědní obory, již řadu let neobejde bez využití výpočetní techniky. Záchranný archeologický výzkum přináší každoročně desítky tisíc nálezů a fotografií, tisíce listů terénní dokumentace a stovky záznamových minut videa. Takové množství dat lze v současnosti efektivně zpracovat pouze za pomoci výpočetní techniky. Brněnské pracoviště Archaia Brno o. p. s (občanské sdružení Archaia) se již od svého vzniku v roce 1997 zabývá vývojem efektivní metodiky terénních archeologických výzkumů a jejich zpracováním. Nezbytnou součástí tohoto nekončícího procesu je i sledování moderních trendů v oblasti informatiky a geodézie a jejich aplikace v archeologii a při dokumentaci památek. Projekt garantuje **Mgr. Marek Peška**, pod jehož vedením je více než 10 let vyvíjena databázová aplikace STRATUM určená k evidenci a zpracování dokumentace terénních archeologických výzkumů. Kromě našeho pracoviště aplikaci STRATUM využívá ARCHAIA Praha o. p. s., UOP NPÚ v Praze, ÚOP NPÚ v Ostravě, Muzeum Vysočiny v Jihlavě. Software je poskytován bezplatně.

3.2.5 Interní projekt „Středověký měšťanský dům“

Projekt je pokračováním, respektive doplněním grantu „Měšťanský dům středověkého Brna“, který byl ukončen v roce 2003. Jedná se o dokumentaci historických staveb, která probíhá převážně při realizaci záchranných výzkumů v prostoru domovních parcel a vlastních domů. Těžištěm této činnosti jsou městské památkové rezervace Brno a Jihlava. Výsledky nových i starších průzkumů jsou publikovány převážně v rámci sborníku Dějiny staveb.

Externím spolupracovníkem projektu je **PhDr. Pavel Borský, CSc.**

3.2.6 Interní projekt „Sakrální architektura středověkého Brna“

Tento projekt v roce 2013 reprezentoval především výzkum rotundy na ulici Vídeňská v Brně. Dohledována byla výměna podlahy v kostele sv. Josefa bývalého voršilského kláštera (A132/2013). Součástí projektu je i průběžný monitoring okolí i samotných sakrálních staveb na území Brna (především dominikánský a minoritský klášter, farní kostely sv. Petra a Pavla a sv. Jakuba).

Externím spolupracovníkem na projektu je **PhDr. Pavel Borský, CSc.**

3.2.7 Interní projekt „Archeologický katastr Brna“

Jedním z úkolů památkové péče v areálech historických měst je hledání nových metod a směrů v efektivní ochraně tohoto kulturního dědictví. Cílem interního projektu je vytvořit komplexní geografický informační systém (GIS) „**Archeologický katastr historického jádra Brna**“, který bude zahrnovat nejširší spektrum informací o archeologických a stavebně–historických pramenech města. Konkrétně o archeologicky zkoumaných, nezkoumaných a zničených plochách, dochované historické zástavbě, historickém terénu, archeologických výzkumech a stavebně–historických průzkumech. Tento GIS bude určen především pro výkon státní správy na úseku památkové péče a umožní jednoduchou a pohotovou orientaci v oblasti urbanistiky, územního plánování a památkové ochrany v rámci MPR Brno. V souvislosti s vývojem GIS bude definována i podrobná metodika, podle které by mohla postupovat i jiná města.

Projekt stojí na **Mgr. Vilému Waltrovi**, který se mimo jiné v rámci studia na PřF MU v Brně specializuje na problematiku GIS.

V tomto směru nejdůležitější aktivitu představuje účast na podaném grantovém projektu **Internetová encyklopedie dějin Brna**, jehož nositelem je ÚAM FF MU v Brně.

3.2.8 Interní projekt „Mince středověkého Brna“

Konzervace a určení nálezů mincí je jednou z oblastí zpracování ZAV. Vzhledem k celkovému rozsahu souboru nálezů mincí z brněnských výzkumů z uplynulých 20ti let jsme se rozhodli postupně zpracovat všechny mincovní nálezy a ve spolupráci s **Mgr. Kamilem Smíškem** (Muzeum Roztoky u Prahy) je komplexně vyhodnotit, a to nejen z hlediska numizmatického, ale v širším kulturněhistorickém kontextu, který zahrnuje např. obchodní vztahy Brňanů ve středověku a časném novověku.

3.2.9 Interní projekt „3D laserscanning“

Další mezník v oblasti dokumentace a zaměřování byl v naší společnosti překonán v roce 2003. Aplikaci tohoto zařízení v terénu považujeme za největší revoluci v dokumentaci historických památek a archeologických nálezů v posledních desetiletích. V současnosti laserscan využíváme jak k dokumentaci archeologických situací, tak pro dokumentaci

stavebních konstrukcí i vlastních staveb před jejich definitivním zánikem. Navzdory tomu, že elektronická data pro svou časovou a finanční náročnost nejsou v současnosti zcela zpracována, chápeme je jako vklad do budoucna, jako možnost zachování jedinečných informací o výsledcích terénních výzkumů a vzhledu často již neexistujících historických staveb. V roce 2011 byl takto dokumentován kostel Povýšení sv. kříže v Jihlavě.

Externě spolupracujeme s **Ing. Milošem Tejkalem** z Geodis a.s., nyní BILFINGER Babcock a.s.

3.2.10 Interní projekt „Šlechtické rezidence“

Tento projekt byl iniciován výzkumy šlechtických sídel, které naše organizace prováděla v minulosti. V roce 2013 se jednalo o pátou sezónu výzkumu Horní tvrze v Kestřanech (A78/2013) a drobné výzkumy na hradě Sádek (A42/2013) a na zámku v Blansku (A011/2013). Patří sem i výzkum při rekonstrukci zámecké jízdárny v Lednici (A50/2013). Zmíněné výzkumy nám v mnohém pomáhají objasnit stavební vývoj šlechtických sídel a souvisí s naším zájmem o kulturu bydlení ve středověku a raném novověku.

3.2.11 Interní projekt „Sakrální architektura na území Jihomoravského kraje a kraje Vysočina“

Na dlouhodobém projektu spolupracujeme s archeology z **Muzea Vysočiny v Jihlavě** a **PhDr. Pavlem Borským, CSc.** Zabývá se dokumentací církevních staveb v daném regionu. Jednalo se především o výzkum v prostorách bývalého kláštera Premonstrátek v Dolních Kounicích (A049/2013) a v místě bývalého kláštera v Doubravníku (A139/2013). V rámci projektu se uskutečnil i výzkum při kostele sv. Jiljí v Újezdě u Tišnova (ve spolupráci s Muzeem Prostějovska). Drobný výzkum se uskutečnil i v prostorách kláštera cisterciáků v Předklášteří (A008/2013).

3.2.12 Interní projekt „Mendikanti na Moravě“

Cílem projektu je vysledovat a pochopit nejstarší vrstvu mendikantské architektury na území Moravy.

3.3 Odborné konference pořádané společností Archaia Brno o. p. s. v roce 2016

3.3.1 Konference FORUM URBES MEDII Aevi XV

Do povědomí mnoha odborníků se již zapsala pravidelná mezinárodní odborná konference FORUM URBES MEDII Aevi, kterou každý rok pořádá naše společnost. Konference byla pořádána ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR, Praha, v. v. i., Národním památkovým ústavem, ú. o. p. v Praze, Prahou archeologickou, městem Mělníkem a Mělnickým kulturním centrem o. p. s.

Od středy 1. do pátku 3. června proběhl čtrnáctý ročník konference FUMA v Mělníku. Stejně jako v minulých letech, tak i této konference se účastnila řada odborníků z České republiky, Polska a Slovenska. Tématem byla archeologie ve městě (strategie, metodika, metody výzkumu, prezentace a ochrany archeologických památek).

Více aktuálních informací k historii i budoucnosti konference najdete na: http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=forum_urbes_2016 nebo <http://www.fuma.cz/cz/melnik>.

3.3.2 Konference Přehledy archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 2015

Společně s Muzeem města Brna jsme pořádali 27. 4. 2016 pravidelnou konferenci Přehledy archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku. Konference se uskutečnila opět v prostorách Muzea města Brna na hradě Špilberk. Loni osvědčený formát konference, která byla opět jednodenní, upřednostní v dopoledním bloku souhrnné příspěvky o činnosti jednotlivých institucí, kterým byl vyhrazen dostatečný prostor. Následovali jednotlivé zprávy o konkrétních akcích.

3.3.3 Konference Stříbrná Jihlava 2016

Opět po třech letech se konala konference Stříbrná Jihlava (Mezinárodní konference k dějinám starého hornictví a hutnictví), kterou jihlavská pobočka Archaii Brno o. p. s. spolupořádá s Muzeem vysočiny Jihlava. Akce proběhla v jednacím sále zastupitelstva kraje na Krajském úřadě kraje Vysočina ve dnech 6.–8. 10. 2016.

3.4 Účast pracovníků Archaia Brno o. p. s. na odborných konferencích, seminářích a archeologických komisích

V průběhu roku 2016 se pracovníci společnosti účastnili řady domácích i zahraničních odborných konferencí, na kterých prezentovali výsledky své odborné práce. Seznamovali se tak i s výsledky práce svých kolegů, moderními metodami a trendy v archeologii a navazovali kontakty na poli interdisciplinární spolupráce.

3.4.1 Tuzemské konference

DĚJINY STAVEB 16 18.–20. 3. 2016– Plasy

Pavel Borský – David Merta – Marek Peška – Antonín Zúbek: Biskupská 7 v Brně, dějiny domu a místa

Václav Kolařík – David Merta – Pavel Staněk: Stavební dějiny fary v Doubravníku

ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY V ČECHÁCH 2015 5.–6. 4. 2016 – Praha

Jakub TĚSNOHLÍDEK – Petr DUFFEK: Archeologický výzkum Palackého náměstí v Počátkách

ARCHEOLOGIA TECHNICA 35 21.4. 2016 – Technické muzeum v Brně

Petr Hrubý – Jaroslav Kapusta – Karel Malý – Peter Milo: Nové průzkumy středověkých hutnických lokalit zaměřených na produkci barevných a drahých kovů na Českomoravské vrchovině

David Merta – Marek Peška: Pec z výzkumu na Rašínově ulici 4 (Brno)

Michala Příbylová – Antonín Zúbek: Pyrotechnologická zařízení z období středověku na parcele domu Kopečná č 1149/3 v Brně

PŘEHLED ARCHEOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU V ROCE 2015 27. 4. 2016 – Brno

kolektiv Archaia Brno o.p.s. Záchranné archeologické výzkumy v Brně v roce 2015

Petr Hrubý – Jakub Těsnohlídek – Michal Daňa – Petr Duffek: Archeologické výzkumy jihlavského pracoviště ARCHAIA Brno o. p. s. v roce 2015

Michala Příbylová – Hynek Zbranek: Výzkum zaniklé středověké osady v katastru obce Petrov u Hodonína

Miroslav Dejmal – Jiří Grünseisen – Michala Příbylová: Zámek Strážnice – výsledky záchranného archeologického výzkumu

Václav Kolařík – David Merta – Pavel Staněk: Výzkum bývalé fary v Doubravníku

Miroslav Dejmal – Miroslav Plaček – Michaela Přišťáková – Michal Vágner a kol.: Prospekce feudálních sídel v kraji Vysočina v rámci projektu NAKI

SEMINÁŘ ZÁSADY ČIŠTĚNÍ KOVOVÝCH PŘEDMĚTŮ S OHLEDEM NA JEJICH ORIGINÁLNÍ POVRCH 10.–11. 5. 2016 Praha

Gabriela Ondříková, Lenka Kosová bez příspěvku

POČÍTAČOVÁ PODPORA V ARCHEOLOGII 2016 30. 5. – 1. 6. 2016 – Velké Pavlovice

Miroslav Dejmal – Jiří Grünseisen – Vojtěch Nosek – Michal Vágner – Jan Zeman: Torzální feudální sídla z pohledu 3D fotogrammetrie a nízko-leteckého snímkování – možnosti dokumentace a analýz

Martin Vojtas – Jan Petřík – Richard Bíško – Jiří Zubalík – Jiří Kadlec – Jakub Těsnohlídek – Peter Tajkov – Petr Vavrečka – Martin Drobňák – Mikoláš Jurda – Martin Fojtík: Aplikace moderních a tradičních dokumentačních metod v prostoru bojišť Velké války na SV Slovensku

FORUM URBES MEDII AEVI XV 1.–3. 6. 2016 – Mělník

Václav Kolařík – David Merta – Marek Peška – Antonín Zůbek: Kontinuita nebo diskontinuita v archeologii středověku?

David Merta – Marek Peška: Složité stratigrafie středověkých sídel – hledání artefaktů nebo snaha o pochopení prostorových vztahů na dané lokalitě?

SVORNÍK: 15. KONFERENCE SHP – MĚSTSKÝ DŮM 7.– 10. 6. 2016 – Pardubice

David Merta – Marek Peška: Výzkum středověkého domu (ke stavu současného výzkumu)

KONFERENCE KONZERVÁTORŮ-RESTAURÁTORŮ 13.–15. 9. 2016 – Brno*POSTER*

Lenka Kosová – Michal Daňa – Gabriela Ondříková: Konzervace archeologického dřeva z přelomu 14. – 15. století.

ARCHAEOLOGIA HISTORICA 48 19.–23.9. 2016 – České Budějovice

David Merta – Marek Peška: Archeologický výzkum živé vesnice na příkladu Dolních Heršpic (okr. Brno-město)

Miroslav Dejmal – Jiří Grünseisen – Michala Příbylová: Zámek ve Strážnici v novověku

Petr Duffek – Jakub Těsnohlídek – Marie Prachařová – Kateřina Těsnohlídková: Archeologický výzkum Palackého náměstí v Počátkách (o. Pelhřimov)

Petr Holub – Václav Kolařík: Přibližovací zákop švédské armády před Brnem z roku 1645

Jiří Zubalík – Jan Petřík – Jakub Těsnohlídek – Richard Bíško – Martin Vojtas – Martin Fojtík – Jiří Kadlec – Radim Kapavík – Martin Drobňák – Petr Vavrečka – Peter Tajkov: Bojiště první světové války nad obcí Výrava (okr. Medzilaborce)

XXXIII. MIKULOVSKÉ SYMPOZIUM 5.–6. 10. 2016 – Mikulov

Václav Kolařík – Petr Holub – David Merta – Marek Peška – Antonín Zůbek: Prusové a cholera v Brně roku 1866 ve světle archeologických nálezů

STŘÍBRNÁ JIHLAVA 2016 6.–8. 10. 2016 – Jihlava

Jaroslav Havlíček – Petr Hrubý – Karel Malý: Nové průzkumy středověké exploatace a úpravy rud na Českomoravské vrchovině

Petr Hrubý – Jaroslav Kapusta – Karel Malý: Nové průzkumy středověkých metalurgických areálů na Českomoravské vrchovině

Petr Hrubý – Peter Milo: Nové průzkumy středověkých hornických sídlišť a Českomoravské vrchovině

6. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE HISTORIE SKLÁŘSKÉ A BIŽUTERNÍ VÝROBY V ČESKÝCH ZEMÍCH 20. 10. 2016 – Jablonec nad Nisou

Hedvika Sedláčková – Dana Rohanová: Renesanční a barokní sklo z Moravy: Nálezy ze sklářských hutí a odpadních jímek

GIS ESRI V ČR 2.–3. 11. 2016 – Praha

Miroslav Dejmal – Michaela Prišťáková – Jakub Šimík – Michal Vágner: Mapování středověku: Obléhaný hrad Holoubek v prostředí ArcGIS

ZANIKLÁ PRŮMYŠLOVÁ KRAJINA 15. 11. 2016 – Stará Huť u Adamova

Jakub Těsnohlídek: Detektorové prospekce hornických sídel na Vysočině

SEMINÁŘ KVARTÉR 2016 24.–25. 11. 2016 – Brno

Jan Petřík – Mojmír Hrádek – Miroslav Dejmal – Aleš Bajer – Petr Kočár – Lenka Lisá – Libor Petr – Michaela Prišťáková – Michal Vágner: Zaniklý středověký rybník u Střítěže v kontextu osídlení severovýchodní části Českomoravské vrchoviny ve vrcholném středověku

3.4.2 Zahraniční konference**6. INTERNATIONALES GLASSYMPOSIUM 6.–8. 5. 2016 – Buhlach**

Hedvika Sedláčková – Dana Rohanová: New knowledge about Renaissance and baroque glass on Moravia: Findings from the glasshouses and from the refuse pits

BRATISLAVA NA BOJOVOM POLI 7. 5 2016 – Bratislava

Jakub Těsnohlídek: Archeologie na bojovom poli

3.4.3 Odborné komise

Petr Duffek, Jakub Těsnohlídek:

2016–2017 člen Regionální archeologické komise Vysočina

Lektorát a redakce oborových publikací v roce 2016

Jakub Těsnohlídek:

člen redakční rady: Archeologické výzkumy na Vysočině, 2016, ISSN 1805-9074

3.5 Odborné publikace pracovníků Archaia Brno o. p. s. za rok 2016

I v roce 2016 odborní pracovníci společnosti věnovali velký prostor publikační činnosti. Výsledky jejich práce jsou prezentovány v méně i více rozsáhlých článcích a studiích.

BAJER, A. – BÍŠKO, R. – DEJMAL, M. – HRUBÝ, P. – MALÝ, K. – MAZÁČKOVÁ, J. – MACHOVÁ, B. – MILO, P. – PLAČEK, M. – ŠABATOVÁ, K. – TĚSNOHLÍDEK, J. – ZIMOLA, D. – ŽAHOURKOVÁ, A. – HEJHAL, P. 2016

Historická krajina Českomoravské vrchoviny. Osídlení od pravěku do sklonku středověku. Jihlava.

BORSKÝ, P. – MERTA, D. – PEŠKA, M. – ZŮBEK, A. 2016

Bývalý kanovnický dům Biskupská č. 7 v Brně, Dějiny staveb 2016, 209–219.

ČERVENÁ, K. – HRUBÝ, P. 2016

Sídlíště z mladší a pozdní doby halštatské u Lažinek (kraj Vysočina), Studia archaeologica Brunensia 21, 71–112.

DEJMAL, M. – KNÁPEK, A. – MACHOVÁ, B. – PRIŠŤÁKOVÁ, M. – TĚSNOHLÍDEK, J. – VÁGNER, M. 2016

Opevnění v poloze „Na šancích“ u Ledče nad Sázavou, Studia Archaeologica Brunensia 21/1, 185–205.

DEJMAL, M. – NOSEK, V. – PRIŠŤÁKOVÁ, M. – ŠIMÍK, J. – VÁGNER, M. 2016

Mapování středověku: Obléhaný hrad Holoubek v prostředí ArcGIS, Arc revue 25, 19–21.

DERNER, K. – HRUBÝ, P. – SCHUBERT, M. 2016

Mittelalterliche Silberproduktion im wettinischen und přemyslidischen Regierungsraum: neue archaologische Untersuchungen, Der Anschnitt 6/2016, 216–241.

HOLUB, P. – KOLAŘÍK, V. – LEČBYCHOVÁ, O. – ZŮBEK, A. 2016

Nejstarší dýmky a kuřácké potřeby z brněnských archeologických nálezů, Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV Nitra 59, 161–166.

HRUBÝ, P. 2016

Infrastruktur und Technologien der Silberproduktion des 13. Jahrhunderts im böhmisch-mährischen Mittelgebirge (Tschechien), Mitteilungen der Deutschen Gesellschaft für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit 29. Paderborn, 183–200.

HRUBÝ, P. 2016

Jak a kdy se rodí Jihlava hornická. In: 590 let jihlavské radnice. Jihlava.

HRUBÝ, P. – MALÝ, K. – MILO, P. 2016

Archeometalurgie a geofyzika středověkých areálů zaměřených na produkci drahých kovů, Archaeologia historica 41/2, 39–63.

KOLAŘÍK, V. – MERTA, D. – PEŠKA, M. – SEDLÁČKOVÁ, L. – STANĚK, P. – ZŮBEK, A. 2016

Brno (okr. Brno-město), Přehled výzkumů 57-2, 253–270.

MAZÁČKOVÁ, J. – DOLEŽALOVÁ, K. – TĚSNOHLÍDEK, J. 2016: Zaniklé středověké vesnice na Moravě, dějiny bádání a stav výzkumu. Chorzów: Górnoslaşki Park Etnograficzny w Chorzowie, 59–92.

MERTA, D. – KOLAŘÍK, V. – KMOŠEK, M. 2016

Archeologický výzkum lidových staveb – roubený dům čp. 97 v Čisté. In: Průzkum a dokumentace památek lidové architektury, 98–113.

SEDLÁČKOVÁ, H. – LESÁK, B. – ŠIMONČIČOVÁ KOÓŠOVÁ, P. 20162016

2. Catalogue. In: Sedláčková, H. – Rohanová, D. et al., Renaissance and Baroque Glass from the Central Danube Region. Brno, 95–220.

SEDLÁČKOVÁ, H. – ROHANOVÁ, D. ET AL. 2016

Renaissance and Baroque Glass from the Central Danube Region. Brno.

SEDLÁČKOVÁ, H. – ROHANOVÁ, D. 2016

1.4 Glass from Brno (and Moravia): Assessment. In: Sedláčková, H. – Rohanová, D. et al., Renaissance and Baroque Glass from the Central Danube Region. Brno, 15–41.

SEDLÁČKOVÁ, H. – ROHANOVÁ, D. 2016

3.7 Colour Glass. In: Sedláčková, H. – Rohanová, D. et al., Renaissance and Baroque Glass from the Central Danube Region. Brno, 250–320.

SEDLÁČKOVÁ, H. – ROHANOVÁ, D. – LESÁK, B. – ŠIMONČIČOVÁ KOÓŠOVÁ, P. 2016

Late Gothic and Early Renaissance Glass from Bratislava, ca. 1450-1550, Památky archeologické 107, 353–394.

SEDLÁČKOVÁ, H. – ROHANOVÁ, D. – LESÁK, B. – ŠIMONČIČOVÁ KOÓŠOVÁ, P. 2016

1.4 Glass from Bratislava: Assessment. In: Sedláčková, H. – Rohanová, D. et al., Renaissance and Baroque Glass from the Central Danube Region. Brno, 47–60.

TĚSNOHLÍDEK, J. 2016:

Vliv subjektivity badatele na formalizované zpracování keramiky. In: Měřinský Z. – Klápště, J., Workshopy ke středověké a novověké keramice. Panská Lhota 2015. Dissertationes Archaeologicae Brunenses/ Pragensesque. Supplementum III. Brno: Masarykova univerzita, 119–123.

TĚSNOHLÍDEK, J. – KADLEC, J. 2016

Archeologie bojišť, nebo rabování? Nový britský pořad vyvolává kontroverzi. 2016. <http://www.zakopy.cz/archeologie-bojist-nebo-rabovani/>.

ZAPLETALOVÁ, D. 2016

Mohl žít sv. Ivan český v raném středověku? Český kras 42, 54–61.

ZAPLETALOVÁ, D. 2016

1.1 Brno in the Early Modern Age. In Sedláčková, H. – Rohanová, D. et al.: Renaissance and Baroque Glass from the Central Danube Region. Brno, 10–14.

ZŮBEK, A. 2016

Vývoj historické zástavby parcely č. 1149/3 při Kopečné ulici v Brně, Archaeologia historica 41/2, 345–362.

PAMÁTKOVÝ POSTUP

Hrubý, P. – Malina, O. – Tomášek, M. – Večeřa, J. 2016: Identifikace a dokumentace jako základ památkové ochrany předindustriálních montánních areálů. Památkový postup zpracovaný v rámci projektu programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity NAKI (DF13P01OVV005). Brno.

PAMÁTKOVÁ MAPA

HRUBÝ, P. – MALÝ, K. 2016

Mapa památek po starém hornictví a rýžovnictví v regionu Českomoravské vrchoviny. DF13P01OVV005, č. certifikace MK 5181/2017 OVV. Brno–Jihlava.

DEJMAL, M. – PLAČEK, M. – VÁGNER, M. 2016

Mapa feudálních sídel regionu Českomoravské vrchoviny. DF13P01OVV005, č. certifikace MK 16100/2017 OVV. Brno.

4. POPULARIZAČNÍ A PEDAGOGICKÁ ČINNOST V ROCE 2016

Obdobně jako v předešlých letech jsme se snažili výsledky práce naší společnosti přiblížit odborné i laické veřejnosti. Dělo se tak nejen mnohými populárně-naučnými přednáškami ve spolupráci s některými vzdělávacími institucemi (tradičně knihovna Jiřího Mahena v Brně či Muzeum Vysočiny v Jihlavě).

4.1 Pedagogická činnost

Výuka na VŠ

Ústav archeologie a muzeologie, FF MU Brno:

Miroslav Dejmal:

FF:AEB_129 Praxe archeologické prospekce: workshop I (jaro a podzim 2016)

FF:AEA_36 Bakalářská diplomová práce (podzim 2016)

FF:AEA_47 Seminář k bakalářské diplomové práci (podzim 2016)

Petr Hrubý:

FF:AEA_01 Úvod do studia archeologie (podzim 2016)

FF:AEA_04 Archeologie středověku I (podzim 2016)

FF:AEA_66 Středověká archeologie – seminář (podzim 2016)

FF:AED_01 Doktorský seminář I (podzim 2016)

FF:AED_05 Odborný referát (podzim 2016)

FF:AED_11 Pramenné studium, výzkum (podzim 2016)

FF:AED_12 Textová příprava I. (podzim 2016)

FF:AED_13 Textová příprava II. (podzim 2016)

FF:AED_16 Teze dizertační práce (autoreferát, podzim 2016)

FF:AED_22 Odborná publikace (podzim 2016)

FF:AED_23 Příprava a pomoc ve výuce v bakalářských a magisterských programech (podzim 2016)

Školitel studentů doktorantského studia Mgr. Aleše Hocha a Mgr. Jakuba Těsnohlídka

Marek Peška

Oponent magisterské diplomové práce Lenky prokopové: Vypovídací hodnota archeologických pramenů z odpadní jímky v Orlí 19/21 v kontextu středověkého Brna (14. 9. 2016)

Lenka Sedláčková

Konzultant bakalářské diplomové práce Pavly Novotné: Keramické nálezy z výzkumu hradu v Náměšti nad Oslavou a otázka formování vrcholně středověké keramiky na východním okraji Českomoravské vrchoviny (7. 9. 2016)

Jakub Těsnohlídek:

FF:AEA_45 Praxe archeologické exkavace: workshop II (C) (3 týdny, jaro 2016)

FF:AEB_129 Praxe archeologické prospekce: workshop I (jaro a podzim 2016)

FF:AEA_07 Laboratorní praktikum (podzim 2016)

FF:PAPVA_06 Laboratorní praktikum (podzim 2016)

Oponent bakalářské diplomové práce Adama Kuby: Podkovy z hradu Rokštejna a zaniklých středověkých vesnic Stančice a Střenčí. Morfologická analýza ve vztahu k druhu koně. (7. 9. 2016)

4.2 Jiná vzdělávací a výuková činnost

Jakub Těsnohlídek:

Vědeckovýzkumná činnost – systematický nedestruktivní výzkum bojiště 1. světové války na východním Slovensku v rámci projektu Zákopy.cz; systematické detektorové prospekce zaniklých sídel na Vysočině realizované v rámci projektů ÚAM FF MU, záchranných archeologických výzkumů Archaia Brno o. p. s. i badatelských výzkumů; osvětově-popularizační činnost, navazování spolupráce s amatérskými uživateli detektorů kovů

Šimon Kochan a Jakub Těsnohlídek:

15. 10. 2016: pořádání Mezinárodního dne archeologie na základně ÚAM FF MU v Panské Lhotě (o. Jihlava).

4.3 Přednášky pro veřejnost

Miroslav Dejmal:

24. 2. 2016: Výsledky archeologických výzkumů hradů jižního Slovácka, Veselí nad Moravou – Strážnice. Přednáška v Památníku Velké Moravy ve Starém Městě

1. 9. 2016: Veselí nad Moravou, středověký hrad v říční nivě. Přednáška v rámci akce Dny otevřených památek 2016. Veselí nad Moravou.

Jakub Těsnohlídek a Petr Duffek:

14. 7. 2016: Archeologický výzkum náměstí v Počátkách. Přednáška pro Muzeum Vysočiny Jihlava. Jihlava.

4.4 Výstavy

Jana Mazáčková – Kateřina Doležalová – Jakub Těsnohlídek: Zaniklé vesnice na Brtnicku. Rozbor zaniklých středověkých sídel v lesním areálu Aleje. Jihlava, 26. 11. 2015 – 28. 2. 2016.

Petr Hrubý – Miroslav Dejmal – Klára Šabatová – Aleš Bajer – Jana Mazáčková – David Zimola – Michal Vágner – Karel Malý – Kateřina Těsnohlídková – Lenka Lisá – Barbora Machová – Peter Milo – Jan Petřík – Miroslav Plaček – Michal Rybníček: Historická krajina Českomoravské vrchoviny. Osídlení od pravěku do sklonku středověku. Jihlava, 7. 4. – 19. 6. 2016

Hedvika Sedláčková – Dana Rohanová – Bronislav Lesák – Petra Šimončíčová Koášová: Čo sa rozbiło v Prešporských domácnostiach – Sklo v dejinách Bratislavy (13.–18. storočie), Bratislava, 13. 12. 2016 – 30. 4. 2017

4.5 Experimentální archeologie

Stalo se již pravidlem, že se každoročně podílíme na akcích Technického muzea v Brně spojených s experimentální archeologií. Aktivně jsme se tak účastnili tradiční i **experimentální tavby železa** v areálu technické rezervace v Josefově pořádané 15.–28. 5. 2016.

4.6 Spolupráce na Internetové encyklopedii dějin města Brna

Naše společnost nadále podporuje projekt Internetová encyklopedie dějin Brna, jejímž cílem je přiblížit veřejnosti brněnskou historii i současnost.

4.7 Prezentace činnosti Archaia Brno o. p. s. v médiích

S výsledky odborné práce naší společnosti jsme širokou veřejnost seznamovali nejen na již zmíněných přednáškách, ale také pomocí tiskových zpráv a rozhovorů, poskytnutých médiím.

4.7.1 Zprávy v tisku

blesk.cz

28. 12. 2016 Nález jako hrom: V Brně našli zachovalou středověkou botu
<http://www.blesk.cz/clanek/regiony-brno-brno-zpravy/439833/nalez-jako-hrom-v-brne-nasli-zachovalou-stredovekou-botu.html>

brnenskydenik.cz:

4. 4. 2016: Vykopávky pod stavbou Janáčkova centra? Archeologové našli vzácný poutní odznak
https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/vykopavky-pod-stavbou-janackova-centra-archeologove-nasli-vzacny-poutni-odznak-20160404.html

7. 4. 2016: Mrtvý kuň ve sklepe? Výstava představí sto nejzajímavějších vykopávek
https://brnensky.denik.cz/kultura_region/mrtvy-kun-ve-sklepe-vystava-predstavi-sto-nejzajimavejsich-vykopavek-20160407.html

1. 10. 2016: Archeologové poprvé v historii prozkoumají půdu pod Vlněnou
https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/archeologove-poprve-v-historii-prozkoumaji-pudu-pod-vlnenou-20160930.html

idnes.cz

20. 10. 2016: Malé chleby, nebo štrůdlík. V zemi se skrývalo pečivo ze středověku
https://brno.idnes.cz/archeologove-nasli-v-brne-zuhelnately-chleba-ze-stredoveku-p4o-/brno-zpravy.aspx?c=A161020_2280617_brno-zpravy_elv

novinky.cz

10. 4. 2016: Brněnští archeologové se pochlubí zajímavými nálezy
<https://www.novinky.cz/vase-zpravy/jihomoravsky-kraj/brno-mesto/4862-36949-brnensti-archeologove-se-pochlubi-zajimavymi-nalezky.html>

24. 9. 2016: V neděli začínají podzimní tematické prohlídky brněnských historických míst
<https://www.novinky.cz/vase-zpravy/jihomoravsky-kraj/brno-mesto/4862-40236-v-nedeli-zacinaji-podzimni-tematicke-prohlidky-brnenskych-historicky-mist.html>

tyden.cz

7. 4. 2016 V Brně nasbírali archeologové tisícovku beden artefaktů
https://www.tyden.cz/rubriky/relax/ostatni/v-brne-nasbirali-archeologove-tisicovku-beden-artefaktu_378813.html

21. 9. 2016 Zubní kartáčky v Evropě? Archeologové zkoumají brněnské nálezy
https://www.tyden.cz/rubriky/relax/ostatni/zubni-kartacky-v-evrope-archeologove-zkoumaji-brnenske-nalezky_398727.html

17. 10. 2016 V Brně našli archeologové dva zuhelnatělé bochánky chleba

https://www.tyden.cz/rubriky/veda/clovek/v-brne-nasli-archeologove-dva-zuhelnatele-bochanky-chleba_402044.html

19. 12. 2016 Archeologové v Brně našli chraštítka, pochvu na nůž i koženou botu

https://www.tyden.cz/rubriky/relax/ostatni/archeologove-v-brne-nasli-chrastitka-pochvu-na-nuz-i-kozenou-botu_410331.html

4.7.2 Zprávy v rozhlasu a televizi

irozhlas.cz

21. října 2016: Pečivo z 13. století našli archeologové v Brně. Vydrželo díky požáru

https://www.irozhlas.cz/regiony/pecivo-z-13-stoleti-nalezli-archeologove-v-brne-vydrzelo-diky-pozaru_1610210130_

tn.nova.cz

19. 10. 2016: Neskutečný nález! V Brně našli chleba starý stovky let! FOTO

<http://tn.nova.cz/clanek/archeologove-v-brne-nasli-chleba-z-doby-premyslovcu.html>

zpravy.proglas.cz

6. 4. 2016: Jihlava: výstava Historická krajina Českomoravské vrchoviny - Osídlení od pravěku do sklonku středověku <https://zpravy.proglas.cz/archiv-clanku/jihlava-vystava-historicka-krajina-ceskomoravske-vrchoviny-osidleni-od-praveku-do-sklonku-stredov/>

4.7.3 Zápisník

Od roku 2005 informujeme nejširší laickou i odbornou veřejnost o své činnosti, případně zajímavostech, které s ní nějakým způsobem souvisí (do roku 2016 včetně to bylo 806 zápisků, v roce 2016 bylo vytvořeno 73 zápisků). V roce 2009 jsme připojili Videozápisník, v němž jsou přes You Tube zprostředkovány tyto informace prostřednictvím videozáznamů (dnes je na YOU TUBE 24 Videozápisníků a 15 dalších videí z naší produkce).

Viz http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek

4.7.4 „Nová media“

Kromě již tradičních webových stránek firmy (<http://www.archaiabrno.org>) Archaia Brno o. p. s. využívá od roku 2012 také další informační kanál v podobě stránek na **Facebooku** (<https://www.facebook.com/Archaia-Brno-ops-141677505920127/>). V letošním roce navíc došlo k vytvoření účtů na **Instagramu** (<https://www.instagram.com/archaiabrno/>) a **Twitteru** (<https://twitter.com/ArchaiaBrno>).

**5. HOSPODAŘENÍ SPOLEČNOSTI ARCHAIA BRNO O. P. S. V ROCE
2016**

Ing. Ladislav Kolda, auditor 1359; Dářská 780/18 198 00 Praha 14

IČ 87326850

**ZPRÁVA
NEZÁVISLÉHO AUDITORA
o ověření účetní závěrky
společnosti ARCHAIA Brno o.p.s.
k 31. 12. 2016**

Zpráva nezávislého auditora je určena pro zakladatele a Správní radu společnosti ARCHAIA Brno o.p.s.

Výrok auditora

Provedl jsem audit přiložené účetní závěrky společnosti ARCHAIA Brno o.p.s. sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12. 2016, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2016 a přílohy této účetní závěrky, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace. Údaje o společnosti jsou uvedeny v bodě 1 přílohy této účetní závěrky.

Podle mého názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv a finanční situace k 31. prosinci 2016 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2016 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsem provedl v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Moje odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsem na Společnosti nezávislý a splnil jsem i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domnívám se, že důkazní informace, které jsem shromáždil, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření výroku.

Odpovědnost statutárního orgánu účetní jednotky

Vedení Společnosti odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak,

Ing. Ladislav Kolda, člen komory auditorů České republiky, tel.: 602610204, email: lkolda@volny.cz,
lkauditor@gmail.com

aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je vedení Společnosti povinno posoudit, zda je Společnost schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy vedení plánuje zrušení Společnosti nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Mým cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je mojí povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus.

Dále je mojí povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Společnosti relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti vedení Společnosti uvedlo v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky představenstvem a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající

z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Společnosti nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Společnosti nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Společnost ztratí schopnost nepřetržitě trvat.

Mojí povinností je informovat vedení společnosti mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

Ing. Ladislav Kolda
číslo oprávnění 1359
Dářská 780/18,
198 00 Praha 14

V Praze dne: 21.8.2017

Přílohy: Rozvaha
Výkaz zisku a ztráty
Příloha k účetní závěrce

ROZVAHA pro nevýdělečné organizace

v plném rozsahu

ke dni 31.12.2016

(v celých tisících Kč)

IČO
2 6 2 6 8 4 6 9

Název a sídlo účetní jednotky
ARCHAIA o.p.s.Bezručova 78
Brno 2
60200

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
A.	Dlouhodobý majetek celkem (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV.)	361	168
A. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek celkem (součet A.I.1. až A.I.7.)	322	322
1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	0	
2.	Software	322	322
3.	Ocenitelná práva	0	
4.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	0	
5.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	0	
6.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	0	
7.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	0	
A. II.	Dlouhodobý hmotný majetek celkem (součet A.II.1. až A.II.10.)	2 054	2 054
1.	Pozemky	0	
2.	Umělecká díla, předměty a sbírky	0	
3.	Stavby	169	169
4.	Hmotné movité věci a jejich soubory	1 885	1 885
5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	0	
6.	Dospělá zvířata a jejich skupiny	0	
7.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	0	
8.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	0	
9.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	0	
10.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	0	
A. III.	Dlouhodobý finanční majetek celkem (součet A.III.1. až A.III.7.)	0	
1.	Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba	0	
2.	Podíly - podstatný vliv	0	
3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	0	
4.	Zápůjčky organizačním složkám	0	
5.	Ostatní dlouhodobé zápůjčky	0	
6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	0	

IČ: 26268469

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
A. IV.	Oprávky k dlouhodob. majetku celkem (součet A.IV.1 až A.IV.11.)	-2 015	-2 208
1.	Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	0	
2.	Oprávky k softwaru	-322	-322
3.	Oprávky k ocenitelným právům	0	
4.	Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku	0	
5.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku	0	
6.	Oprávky ke stavbám	-126	-131
7.	Oprávky k samostatným hmotným movitým věcem a souborům hmotných movitých věcí	-1 567	-1 755
8.	Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů	0	
9.	Oprávky k základnímu stádu a lažným zvířatům	0	
10.	Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	0	
11.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku	0	
B.	Krátkodobý majetek celkem (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV.)	4 330	1 790
B. I.	Zásoby celkem (součet B.I.1. až B.I.9.)	522	543
1.	Materiál na skladě	0	
2.	Materiál na cestě	0	
3.	Nedokončená výroba	0	
4.	Polotovary vlastní výroby	0	
5.	Výrobky	522	543
6.	Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	0	
7.	Zboží na skladě a v prodejnách	0	
8.	Zboží na cestě	0	
9.	Poskytnuté zálohy na zásoby	0	
B. II.	Pohledávky celkem (součet B.II.1. až B.II.19.)	2 118	1 005
1.	Odběratelé	1 970	848
2.	Směnky k inkasu	0	
3.	Pohledávky za eskontované cenné papíry	0	
4.	Poskytnuté provozní zálohy	158	177
5.	Ostatní pohledávky	0	
6.	Pohledávky za zaměstnanci	-10	-25
7.	Pohledávky za institucemi sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění	0	
8.	Daň z příjmu	0	
9.	Ostatní přímé daně	0	
10.	Daň z přidané hodnoty	0	

IČ: 26268469

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
11.	Ostatní daně a poplatky	0	
12.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem	0	
13.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávných celků	0	
14.	Pohledávky za společníky sdruženými ve společnosti	0	
15.	Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí	0	
16.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	0	
17.	Jiné pohledávky	0	5
18.	Dohadné účty aktivní	0	
19.	Opravná položka k pohledávkám	0	
B. III.	Krátkodobý finanční majetek celkem (součet B.IV.1. až B.IV.8.)	1 464	180
1.	Peněžní prostředky v pokladně	17	8
2.	Ceniny	0	
3.	Peněžní prostředky na účtech	1 447	222
4.	Majetkové cenné papíry k obchodování	0	
5.	Dluhové cenné papíry k obchodování	0	
6.	Ostatní cenné papíry	0	
7.	Peníze na cestě	0	-50
B. IV.	Jiná aktiva celkem (součet B.IV.1. až B.IV.3.)	226	62
1.	Náklady příštích období	226	62
2.	Příjmy příštích období	0	
	AKTIVA CELKEM (A. + B.)	4 691	1 958

IČ: 26268469

Označení a	PASIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 3	Stav k poslednímu dni účetního období 4
A.	Vlastní zdroje celkem (A.I. + A.II.)	1 702	- 202
A. I.	Jmění celkem (A.I.1. + A.I.2. + A.I.3.)	0	
1.	Vlastní jmění	0	
2.	Fondy	0	
3.	Oceňovací rozdíly z přecenění finančního majetku a závazků	0	
A. II.	Výsledek hospodaření celkem (A.II.1. + A.II.2. + A.II.3.)	1 702	- 202
1.	Účet výsledku hospodaření	2 183	- 1 904
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	0	
3.	Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	- 481	1 702
B.	Cizí zdroje celkem (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV.)	2 989	2 160
B. I.	Rezervy celkem (B.I.1.)	0	
1.	Rezervy	0	
B. II.	Dlouhodobé závazky celkem (součet B.II.1. až B.II.7.)	518	326
1.	Dlouhodobé úvěry	518	326
2.	Vydané dluhopisy	0	
3.	Závazky z pronájmu	0	
4.	Přijaté dlouhodobé zálohy	0	
5.	Dlouhodobé směnky k úhradě	0	
6.	Dohadné účty pasivní	0	
7.	Ostatní dlouhodobé závazky	0	
B. III.	Krátkodobé závazky celkem (součet B.III.1. až B.III.23.)	2 471	1 834
1.	Dodavatelé	619	594
2.	Směnky k úhradě	0	
3.	Přijaté zálohy	0	
4.	Ostatní závazky	42	45
5.	Zaměstnanci	875	616
6.	Ostatní závazky vůči zaměstnancům	42	38
7.	Závazky k institucím sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění	304	297
8.	Daň z příjmů	313	- 85
9.	Ostatní přímé daně	50	52
10.	Daň z přidané hodnoty	125	139
11.	Ostatní daně a poplatky	0	2
12.	Závazky ze vztahu k státnímu rozpočtu	0	
13.	Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávních celků	0	
14.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů	0	

IČ: 26268469

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
11.	Ostatní daně a poplatky	0	
12.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem	0	
13.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávných celků	0	
14.	Pohledávky za společníky sdruženými ve společnostech	0	
15.	Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí	0	
16.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	0	
17.	Jiné pohledávky	0	5
18.	Dohadné účty aktivní	0	
19.	Opravná položka k pohledávkám	0	
B. III.	Krátkodobý finanční majetek celkem (součet B.IV.1. až B.IV.8.)	1 464	180
1.	Peněžní prostředky v pokladně	17	8
2.	Ceniny	0	
3.	Peněžní prostředky na účtech	1 447	222
4.	Majetkové cenné papíry k obchodování	0	
5.	Dluhové cenné papíry k obchodování	0	
6.	Ostatní cenné papíry	0	
7.	Peníze na cestě	0	- 50
B. IV.	Jiná aktiva celkem (součet B.IV.1. až B.IV.3.)	226	62
1.	Náklady příštích období	226	62
2.	Příjmy příštích období	0	
	AKTIVA CELKEM (A. + B.)	4 691	1 958

IČ: 26268469

Označení a	PASIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 3	Stav k poslednímu dni účetního období 4
15.	Závazky ke společníkům sdruženým ve společnosti	0	
16.	Závazky z pevných termínovaných operací a opcí	0	
17.	Jiné závazky	-2	7
18.	Krátkodobé úvěry	0	
19.	Eskontní úvěry	0	
20.	Vydané krátkodobé dluhopisy	0	
21.	Vlastní dluhopisy	0	
22.	Dohadné účty pasivní	103	129
23.	Ostatní krátkodobé finanční výpomoci	0	
B. IV.	Jiná pasiva celkem (součet B.IV.1. až B.IV.3.)	0	
1.	Výdaje příštích období	0	
2.	Výnosy příštích období	0	
PASIVA CELKEM (A. + B.)		4 691	1 958

Sestaveno dne: 30.6.2017	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
Právní forma účetní jednotky o.p.s.	Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis) David Merta
Předmět podnikání archeologický výzkum	Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis) David Merta
	tel.: linka:

Vytvářeno v programu FORM studio - www.kasemex.cz

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY pro nevýdělečné organizace

v plném rozsahu

ke dni 31.12.2016

(v celých tisících Kč)

IČO
2 6 2 6 8 4 6 9

Název a sídlo účetní jednotky
ARCHAIA o.p.s.Bezručova 78
Brno 2
60200

Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A.I.	Spotřebované nákupy a nakupované služby (součet A.I.1. až A.I.6.)	3 400		3 400
1.	Spotřeba materiálu, energie a ostatních neskladovaných dodávek	851		851
2.	Prodané zboží			
3.	Opravy a udržování	101		101
4.	Náklady na cestovné	69		69
5.	Náklady na reprezentaci	16		16
6.	Ostatní služby	2 363		2 363
A.II.	Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace (součet A.II.7. až A.II.9.)	-20		-20
7.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	-20		-20
8.	Aktivace materiálu, zboží a vnitroorganizačních služeb			
9.	Aktivace dlouhodobého majetku			
A.III.	Osobní náklady (součet A.III.10. až A.III.14.)	11 221		11 221
10.	Mzdové náklady	8 647		8 647
11.	Zákonné sociální pojištění	2 270		2 270
12.	Ostatní sociální pojištění			
13.	Zákonné sociální náklady	205		205
14.	Ostatní sociální náklady	99		99
A.IV.	Daně a poplatky (A.IV.15.)	12		12
15.	Daně a poplatky	12		12
A.V.	Ostatní náklady (součet A.V.16. až A.V.22.)	172		172
16.	Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	3		3
17.	Odpis nedobytné pohledávky			
18.	Nákladové úroky	42		42
19.	Kursově ztráty			
20.	Dary			
21.	Manka a škody			
22.	Jiné ostatní náklady	127		127

26268469

Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A.VI.	Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek (součet A.VI.23. až A.I.27.)	193		193
23.	Odpisy dlouhodobého majetku	193		193
24.	Prodaný dlouhodobý majetek			
25.	Prodané cenné papíry a podíly			
26.	Prodaný materiál			
27.	Tvorba a použití rezerv a opravných položek			
A.VII.	Poskytnuté příspěvky (A.VII.28.)			
28.	Poskytnuté členské příspěvky a příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami			
A.VIII.	Daň z příjmů (A.VIII.29.)			
29.	Daň z příjmů			
	NAKLADY CELKEM (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV. + A.V. + A.VI. + A.VII. + A.VIII.)	14 978		14 978

26268469

Označení a	VÝNOSY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
B.I.	Provozní dotace (B.I.1.)	1 015		1 015
1.	Provozní dotace	1 015		1 015
B.II.	Přijaté příspěvky (součet B.II.2. až B.II.4.)			
2.	Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami			
3.	Přijaté příspěvky (dary)			
4.	Přijaté členské příspěvky			
B.III.	Tržby za vlastní výkony a za zboží	12 033		12 033
B.IV.	Ostatní výnosy (součet B.VI.5. až B.VI.10.)	26		26
5.	Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále			
6.	Platby za odepsané pohledávky			
7.	Výnosové úroky			
8.	Kursově zisky			
9.	Zúčtování fondů			
10.	Jiné ostatní výnosy	26		26
B.V.	Tržby z prodeje majetku (součet B.V.11. až B.V.15.)			
11.	Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku			
12.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů			
13.	Tržby z prodeje materiálu			
14.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku			
15.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku			
	VÝNOSY CELKEM (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV. + B.V.)	13 074		13 074
C.	Výsledek hospodaření před zdaněním	-1 904		-1 904
D.	Výsledek hospodaření po zdanění	-1 904		-1 904

Sestaveno dne: 30.6.2017	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
Právní forma účetní jednotky o.p.s.	Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis) David Merta
Předmět podnikání Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kultur	Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis) David Merta
	tel.: linka:

Vytvořeno v programu FORM studio - www.kazemirov.cz

Příloha k účetní závěrce za rok 2016 dle § 30 vyhlášky 504/2002 Sb.

Účetní jednotka: ARCHAIA Brno, o.p.s.
Bezručova 78/15, 602 00 Brno
DIČ: CZ26268469
Registrovaná u KS v Brně, Oddíl O, vložka 180

Právní forma: obecně prospěšná společnost
Datum vzniku: 21. listopadu 2001

Předmět činnosti:

- a) Provádění terénních, dokumentačních, technických, laboratorních prací na archeologických výzkumech prováděných oprávněnými archeologickými organizacemi na archeologických lokalitách
- b) Provádění stavebně historických průzkumů na ohrožených lokalitách a historických objektech
- c) Vědeckovýzkumná činnost v oblasti archeologie a historie
- d) Publikační činnost, včetně vydávání a rozšiřování odborných a vzdělávacích publikací z oblasti archeologie, historie a památkové péče
- e) Výchova a vzdělávání v oblasti archeologie, historie a památkové péče, včetně pořádání výstav, přednášek, seminářů a kurzů
- f) Správa a odborné zpracování movitých archeologických památek a jejich příprava pro předání do muzeí
- g) Konzultační, poradenská a informační činnost v oblasti archeologie, historie a památkové péče
- h) Konzervace a speciální analýzy archeologických nálezů
- i) Provádění archeologických výzkumů a archeologických lokalitách dle z.č. 20/1987 Sb. O památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Rozvahový den: 31.12.2016
Okamžik sestavení účetní závěrky: 30.6.2017
Osoba odpovědná za účetnictví: David Merta – výkonný ředitel společnosti
Osoba odpovědná za účetní závěrku: David Merta

Zakladatel: ARCHAIA, Praha 1, Bílkova 21, IČ: 45245932

Organizační struktura podniku a její změny v průběhu roku:

Vedení podniku je v místě sídla společnosti. Společnost má detašované pracoviště v Jihlavě.

Změny a dodatky, provedené v uplynulém období v OR:

V roce 2016 nedošlo k žádným změnám v obchodním rejstříku.

Členové statutárního orgánu k 31.12.2016:**Správní rada:**

Předseda: Mgr. Jaroslav Podliska, Ph.D.
 Člen: Prof. PhDr. Josef Unger, CSc.
 Člen: Doc.PhDr. Zdeněk Měřínský, CSc.

Dozorčí rada:

Předseda: PhDr. Michal Bureš
 Člen: Mgr. Pavlína Kalábková
 Člen: Doc. PhDr. Jan Klápště, CSc.

Výkonný ředitel: pan David Merta

Název a sídlo společností, v nichž má účetní jednotka majetkový podíl:

ARCHAIA Brno o.p.s. nemá k datu 31.12.2016 žádný podíl v jiné společnosti. Stala se pouze zakladatelem společnosti Archaia Olomouc o.p.s. se sídlem Laštůvkova 713/10, 635 00 Brno, Bystrc, IČ: 27713725. Tato společnost byla zapsána v obchodním rejstříku k datu 27.prosince 2006.

Mzdy a zaměstnanci:

Průměrný počet zaměstnanců v roce 2016	48
Mzdové náklady celkem:	8.647 tis. Kč
Odměny členům správní a dozorčí rady:	0,- Kč
Zákonné sociální pojištění – účet 524	2.270 tis. Kč
Zákonné sociální náklady – účet 527	304 tis. Kč

V roce 2016 nebyly členům správní a dozorčí rady poskytnuty žádné půjčky, úvěry, záruky ani jiná peněžitá či nepeněžitá plnění. V roce 2016 nebyli v pracovně právním vztahu žádní rodinní příslušníci členů správní a dozorčí rady ani s nimi nebyly uzavřeny žádné obchodní smlouvy či jiné smluvní vztahy.

Informace o použitých účetních metodách a obecných účetních zásadách a způsobech oceňování

Způsob ocenění:

- a) *zásob nakupovaných*: nakupované zásoby jsou oceňovány pořizovací cenou
- zásob vytvářených ve vlastní režii*: jsou vytvářeny publikace (sborníky) a jsou evidovány jako výrobky. Ocenění bylo provedeno způsobem B dle kalkulace vlastních nákladů.
- b) *hmotného a nehmotného majetku vytvářeného vlastní činností*:
ve vlastní režii není majetek vytvářen
- c) *hmotného a nehmotného majetku pořízeného nákupem*: ocenění v pořizovacích cenách
- d) *cenných papírů a majetkových účastí*
způsob není stanoven, neboť firma nemá tento majetek v účetní evidenci
- e) *příchovků a přírůstků zvířat*: způsob není stanoven, nejsou v účetní evidenci

Způsob stanovení reprodukční pořizovací ceny: RPC nebyla k ocenění majetku použita. Změny způsobů oceňování, postupů odepisování a postupů účtování: nebyly

Způsob stanovení odpisových plánů pro dlouhodobý majetek: společnost má v evidenci dlouhodobý majetek. Odpisové plány jsou stanovovány individuálně na každý jednotlivý majetek rozhodnutím statutárního orgánu. Drobný dlouhodobý majetek, který je na základě individuálního rozhodnutí společnosti účetně odpisován. Ve srovnání s minulým účetním obdobím nedošlo k žádným podstatným změnám ve způsobu oceňování a postupů účtování.

Společnost účtuje o pohybu zásob způsobem B.

Účetní data jsou vedena a uschována na technickém nosiči dat a řídí se zákonem č. 563/1991 Sb. O účetnictví a účetními osnovami a postupy. Účetnictví je vedeno na PC – účetním SW POHODA firmy Stormware s.r.o.

Způsob uplatněný při přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu:

Při přepočtu účetních zápisů v cizích měnách na českou měnu byl použit aktuální směnný kurz vyhlášený Českou národní bankou, a to k datu uskutečnění účetního případu. K datu sestavení účetní závěrky byl proveden přepočet majetku a závazků kurzem ČNB, platným k datu 31.12.2016.

Doplňující informace k rozvaze a výkazu zisků a ztrát

Ve výkazech jsou uvedeny všechny významné položky, podstatné pro hodnocení finanční, majetkové a důchodové pozice společnosti. Mezi datem účetní závěrky a datem jejího schválení nedošlo k žádným rozhodným skutečnostem ve stavu aktiv a pasiv.

Rozpis hmotného majetku, který je zatížen zástavním právem, popř. u nemovitostí věcným břemenem, a uvedení povahy a formy tohoto zajištění: Nejsou

Pohledávky:

Souhrnná výše pohledávek k 31.12.2016: 848 tis. Kč

Pohledávky po splatnosti 5 let:

K datu 31.12.2016 nejsou evidovány žádné pohledávky starší pěti let.

Pohledávky zajištěné ručením jiného subjektu:

K datu 31.12.2016 nejsou evidovány žádné pohledávky zajištěné ručením jiného subjektu.

Pohledávky kryté dle zástavního práva: nejsou

K datu 31.12.2016 nejsou evidovány žádné pohledávky zajištěné zástavním právem.

Vlastní jmění:

Ke změnám vlastního jmění v průběhu roku 2016 došlo z titulu vyúčtování hospodářského výsledku za rok 2015 – zisku v celkové výši 2.182.101,- Kč a to na účet 932 Nerozdělený zisk minulých let.

Závazky:

Souhrnná výše závazků k 31.12.2016 : 594 tis. Kč

Závazky po splatnosti 5 let:

K datu 31.12.2016 nejsou evidovány žádné závazky starší pěti let.

Závazky kryté podle zástavního práva:

K datu 31.12.2016 nejsou evidovány žádné závazky zajištěné zástavním právem.

Závazky vůči státu:

- DPPO -85 tis
- Daň z příjmů zaměstnanci 51 tis.
- Odvod DPH 139 tis.

Závazky vůči MSSZ a zdravotním pojišťovnám:

- MSSZ 207 tis.
- Zdravotní pojišťovny 90 tis.

Závazky vůči zaměstnancům: 616 tis. Kč

Přijaté dary: Společnost v roce 2016 nepřijala žádné dary.

Veřejné sbírky: Společnost v roce 2016 neuspořádala žádnou veřejnou sbírku.

Rezervy: V roce 2016 nebyly tvořeny ani čerpány rezervy.

Členění výsledku hospodaření:

Společnost v účetním období 2016 dosáhla pouze příjmů z hlavní činnosti. Neprováděla žádnou hospodářskou činnost.

Výnosy podle hlavních činností v tis.:

Druh činnosti – výnosů (tržeb)	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
Tržby za vlastní výrobky (publikace)	5	0
Tržby z prodeje služeb	12.011	0
Tržby ostatní	44	0
Změna stavu zásob výrobků a nedokončené výroby	20	0
Kurzové zisky	0	0
Zúčtování fondů dotací	1.015	0
Úroky	0	0
Zúčtování opravných položek	0	0
Celkem	13.074	0

Provozní dotace:

V roce 2016 činily přijaté provozní dotace celkovou částku 1.015 tis Kč. Investiční část dotace činila 0 tis. Kč a je evidována na účtu 901. Tato bude postupně zúčtovávána do výnosů ve výši nákladů s investicí spojenými (odpisy předmětného hmotného majetku).

Výzkum a vývoj:

V roce 2016 nebyly vynaloženy žádné náklady na výzkum a vývoj.

Způsob zjištění základu daně:

Při zjištění základu daně vycházíme z hospodářského výsledku. V roce 2009 bylo dosaženo ztráty 322.417,- Kč a byl vyměřen základ daně 0,- Kč. V roce 2010 bylo dosaženo ztráty 222.222,- Kč. V roce 2011 bylo dosaženo ztráty 494.162,- Kč. Výdaje přesahují výdaje, proto je při stanovení základu daně postupováno dle ustanovení § 18/4/a zákona o daních z příjmů. Příjmy i výdaje za hlavní činnost nejsou předmětem daně a daňovým přiznáním je vyměřen daňový základ 0,- Kč. V roce 2012 bylo dosaženo zisku 632.191,41 Kč – daňová povinnost činí 63 tis Kč. V roce 2013 bylo dosaženo zisku 111.376,26 Kč, bylo využito ustanovení § 20/7 – je vyměřena daňová povinnost 0,- Kč. V roce 2014 bylo dosaženo ztráty 2.129.905,73 Kč. Výdaje přesahují výdaje, proto je při stanovení základu daně postupováno dle ustanovení § 18/4/a zákona o daních z příjmů. Příjmy i výdaje za hlavní činnost nejsou předmětem daně a daňovým přiznáním je vyměřen daňový základ 0,- Kč. V roce 2015 bylo dosaženo zisku 2.521.441,- Kč a daňová povinnost činí 339.340,- Kč. V roce 2016 bylo dosaženo ztráty 1.903.819,79 Kč.

Zpracoval: Ing. Šárka Mertová

6 KONTAKTY

pracoviště Brno

Bezručova 78/15, 602 00 Brno
tel.: +420 545 214 069
e-mail: brno@archaiabrno.cz

pracoviště Jihlava

Židovská 26, 586 01 Jihlava
tel.: +420 567 210 021
e-mail: archaiaJihlava@volny.cz

pracoviště Opava

Bezručovo náměstí 1147/1, 746 01 Opava–Předměstí
tel.: +420 553 714 441

Bc. Lucie Černá
+420 777 239 989
lcerna@archaiabrno.cz

Michal Daňa, DiS.
+420 777 239 047
archaiaJihlava@volny.cz

Mgr. Miroslav Dejmal
+420 777 239 043
mdejmal@archaiabrno.cz

Petr Duffek
+420 777 239 433
archaiaJihlava@volny.cz

Bc. Jiří Grünseisen
+420 777 239 037
grunseisen@gmail.com

Anna Hoffmanová
+420 777 239 331
ahoffmanova@archaiabrno.cz

Mgr. Petr Hrubý, PhD.
+420 777 239 053
archaiaJihlava@volny.cz

Lenka Jonášová
+420 777 232 259
jonasova@archaiabrno.cz

Mgr. Václav Kolařík
+420 777 239 074
vkolarik@archaiabrno.cz

Lenka Kosová
+420 777 239 048
lkosova@archaiabrno.cz

David Merta
+420 777 239 044
dmerta@archaiabrno.cz

Mgr. Marek Peška, PhD.
+420 777 239 045
mpeska@archaiabrno.cz

Mgr. Michala Příbylová
+420 777 239 049
pribylova@archaiabrno.cz

PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc.
+4917422786579
hedvika.glass@seznam.cz

Mgr. Lenka Sedláčková
+420 777 239 552
lsedlackova@archaiabrno.cz

Mgr. Pavel Staněk
+420 773 466 885
stanek@archaiabrno.cz

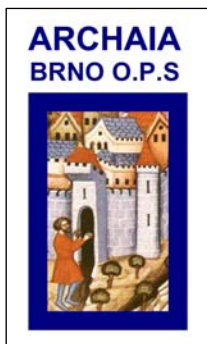
Mgr. Jakub Těsnohlídek
+420 777 239 036
archaiaJihlava@volny.cz

Bc. Vilém Walter
+420 777 239 141
vwalter@archaiabrno.cz

Mgr. Dana Zapletalová
+420 777 239 054
dzapletalova@archaiabrno.cz

Mgr. Hynek Zbranek
+420 777 239 140
hzbranek@archaiabrno.cz

Mgr. Antonín Zúbek, PhD.
+420 777 239 046
azubek@archaiabrno.cz

www.archaiabrno.org